

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Charakteristika a zhodnocení financování vybraných sociálních podniků v Olomouckém kraji
Characteristics and Evaluation of Financing of Selected Social Enterprises in the Olomouc Region

Student:

PharmDr. Barbora Fabiánková

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Vojtěch Beck

Ostrava 2018

Zadání bakalářské práce

Student: **Pharm.Dr. Barbora Fabiánková**

Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor: 6202R055 Veřejná ekonomika a správa

Téma: Charakteristika a zhodnocení financování vybraných sociálních podniků
v Olomouckém kraji
Characteristics and Evaluation of Financing of Selected Social
Enterprises in the Olomouc Region

Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Politika zaměstnanosti ČR
3. Analýza sociálního podnikání a jeho postavení v rámci ČR
4. Charakteristika a zhodnocení financování vybraných sociálních podniků v Olomouckém kraji
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

ANDERSON, Karen M. *Social Policy in the European Union*. 5th ed. London: Palgrave, 2015. 264 s.
ISBN 978-0-230-22349-3.

DOHNALOVÁ, Marie. *Sociální ekonomika, sociální podnikání*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. 131 s.
ISBN 978-80-7357-269-3.

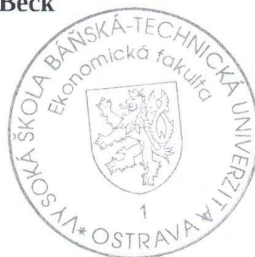
DOHNALOVÁ, Marie a Ladislav PRŮŠA. *Sociální ekonomika*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 176 s.
ISBN 978-80-7357-573-1.

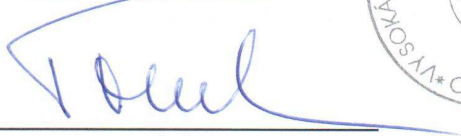
Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Vojtěch Beck**

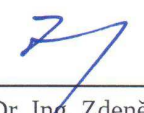
Datum zadání: 24.11.2017

Datum odevzdání: 11.05.2018

doc. Ing. Petr Tománek, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

„Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně příloh, vypracovala samostatně.“

V Ostravě dne 11.5.2018

Fabiánková
PharmDr. Barbora Fabiánková

Obsah

1 Úvod.....	5
2 Politika zaměstnanosti ČR.....	7
2.1 Trh práce a nezaměstnanost.....	7
2.1.1 Trh práce.....	8
2.1.2 Nezaměstnanost.....	9
2.1.3 Typy nezaměstnanosti.....	10
2.1.4 Nezaměstnanost v ČR.....	11
2.2 Politika zaměstnanosti.....	12
2.2.1 Pasivní politika zaměstnanosti.....	14
2.2.2 Aktivní politika zaměstnanosti.....	15
3 Analýza sociálního podnikání a jeho postavení v rámci ČR.....	20
3.1 Sociální ekonomika.....	20
3.1.1 Sociální ekonomika v Evropské unii.....	23
3.2 Sociální podnikání.....	25
3.2.1 Charakteristické znaky sociálních podniků.....	26
3.2.2 Typy sociálních podniků.....	28
3.2.3 Legislativní ukotvení sociálního podnikání v České republice.....	30
3.2.4 Organizace podporující sociální podnikání v České republice.....	32
4 Charakteristika a zhodnocení financování vybraných sociálních podniků v Olomouckém kraji.....	36
4.1 Metodika průzkumu.....	36
4.2 Hodnocené sociální podniky.....	37
4.2.1 VS Rychleby s.r.o.....	37
4.2.2 Sociální družstvo Stabilita Olomouc	41
4.2.3 Senza družstvo, chráněná dílna.....	44
4.2.4 Zahrada 2000 z.s.....	47
4.2.5 Pro dotyk, z.s.....	49
5 Závěr.....	51
Seznam použité literatury.....	54
Seznam zkratk.....	60

Seznam příloh.....	62
--------------------	----

1 Úvod

Jedním z největších problémů tržní ekonomiky je nezaměstnanost a s ní spojené ekonomické a sociální důsledky. Její existence je ale nezbytným jevem v tržní ekonomice a demokracii. V České republice problém nezaměstnanosti řeší stát prostřednictvím státní politiky zaměstnanosti. Státní politika zaměstnanosti usiluje o dosažení rovnováhy mezi nabídkou a poptávkou po práci. V České republice je státní politika zaměstnanosti uplatňována prostřednictvím aktivní a pasivní politiky zaměstnanosti. Pasivní politika zaměstnanosti je zaměřena na kompenzaci ztráty pracovního příjmu nezaměstnaných a aktivní politika zaměstnanosti má za cíl zvýšit pracovní uplatnění nezaměstnaných. Sociální podnikání je v současnosti testováno jako jeden z inovativních nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti.

Cílem bakalářské práce je zhodnocení fungování vybraných sociálních podniků v Olomouckém kraji především z hlediska financování činností z veřejných rozpočtů. Jsou uvedeny sociální podniky různé právní formy, zaměstnávající různé skupiny osob znevýhodněných na trhu práce a působící v různých částech Olomouckého kraje. Všechny uvedené sociální podniky činností a posláním naplňují principy sociálního podnikání.

V teoretické části práce je vycházeno především z odborné literatury na dané téma a také z aktuálně platné legislativy. V současnosti existuje v České republice poměrně málo aktuálních odborných publikací, které by reflektovaly aktuální vývoj a nové trendy v oblasti sociálního podnikání. Z tohoto důvodu jsou využity i internetové zdroje, jako sborník příspěvků z odborné konference a informace získané z pořádaného semináře na téma připravovaného zákona týkajícího se sociálního podnikání.

Úvodní dvě kapitoly bakalářské práce jsou zaměřeny na teoretická východiska. První kapitola práce obsahuje popis a vysvětlení základních pojmů týkajících se trhu práce, nezaměstnanosti, především jednotlivé typy nezaměstnanosti, a politiky zaměstnanosti v České republice.

Druhá kapitola definuje sociální ekonomiku a sociální podnikání. V práci je uvedena charakteristika sociálních podniků, jejich základní typologie, organizace, které se sociálním podnikáním zabývají a především připravovaná legislativa, která bude sociální ekonomiku a sociální podnikání přesně definovat a ukotví její postavení v České republice. Z důvodu neexistující legislativy neexistuje jediná přesná definice a charakteristika sociálního

podnikání, proto je v bakalářské práci uvedena jedna vybraná charakteristika.

Poslední, třetí kapitola, je zaměřena na hodnocení vybraných sociálních podniků v Olomouckém kraji. Každý sociální podnik je pomocí vědeckého popisu stručně charakterizován z hlediska právní subjektivity, zaměření své činnosti a hlavní část práce obsahuje přehled získaných peněžních prostředků v letech 2013 – 2017 a jejich využívání, především na tvorbu a udržení pracovních míst. V praktické části práce byla využita analytická metoda. Ze získaných údajů je možné komparativní metodou porovnat hodnocené sociální podniky mezi sebou a v závěru práce také vyvodit závěry a určitá doporučení, jakým způsobem by mohly být využívány veřejné prostředky v souvislosti se sociálním podnikáním.

2 Politika zaměstnanosti ČR

„Cílem politiky zaměstnanosti je dosažení plné zaměstnanosti a ochrana proti nezaměstnanosti¹.“

V České republice je politika zaměstnanosti koordinovaná státem, přičemž základní právní normou upravující politiku zaměstnanosti je zákon číslo 435/2004 Sb. o zaměstnanosti včetně vyhlášek a prováděcích předpisů. Tento zákon zpracovává příslušné předpisy Evropské unie v rámci koordinované politiky zaměstnanosti. Politika zaměstnanosti Evropské unie klade důraz na směřování transferů ve prospěch opatření, které vedou ke zvýšení zaměstnanosti, jsou zaměřena na omezení demotivace nezaměstnaných a k motivaci k hledání nového zaměstnání nebo k přípravě na přijetí nového zaměstnání. V současnosti je v Evropské unii přijat Evropský pilíř sociálních práv, který usiluje o zajištění nových a účinnějších práv občanů Evropské unie. Je zaměřen na 3 základní oblasti- rovné příležitosti a rovný přístup na trh práce, spravedlivé pracovní podmínky na sociální ochranu a sociální začlenění^{2,3}.

2.1 Trh práce a nezaměstnanost

Trh práce je spojen s tržní ekonomikou, kde je práce nakupována a prodávána. Je institucí, která řeší problém dvojí alokace, protože pracovní síla musí být rozmístěna podle konkrétních výrobních činností a procesů, a také musí být zaopatřena peněžními a sociálními prostředky. Navíc musí být zaopatřeny osoby, které nejsou zaměstnané. Na trhu práce dochází ke střetu nabídky a poptávky po práci a pokud existuje nerovnováha, kdy nabídka převyšuje poptávku po práci, dochází ke vzniku nezaměstnanosti^{4,5}.

1 Zákon č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti [online], dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-435>, citováno 9.2.2018

2 Internetové stránky Evropské komise [online], dostupné z https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights_cs, citováno 22.2.2018

3 Halásková, Renáta. *Politika zaměstnanosti*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2008. 152 s. ISBN 978-80-7368-522-5

4 Mareš, Petr. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1994, 151 s. ISBN 80-901424-9-4

5 Kučerová, Vladimíra. *Makroekonomie I*. 1. vyd. Brno: CERM, 2013, 126 s. ISBN 978-80-214-4798-1

2.1.1 Trh práce

Práce je společně s přírodními zdroji a kapitálem jedním ze základních výrobních faktorů, které jsou přeměňovány na výstupy- produkty a služby. Jedná se o vědomou a účelnou lidskou činnost, jejímiž nositeli jsou lidé se svými schopnostmi a talenty. Množství práce, kterou má ekonomika k dispozici, je určováno počtem osob schopných a ochotných pracovat, intenzitou práce a délkou pracovní doby⁶.

Trh práce je místo, ve kterém se setkávají zaměstnanci a zaměstnavatelé a vzájemně jednají o ceně, množství práce a dalších smluvních podmínkách. Lidé, jakožto nositelé práce, se od ostatních výrobních faktorů liší z důvodů existence vlastní vůle, myšlení a práv. Trh práce se proto také od ostatních trhů výrobních faktorů odlišuje, protože je charakterizován heterogenitou, existuje zde nedokonalá konkurence, neúplnost informací a různá potřeba úrovně lidského kapitálu (požadavek na různou úroveň vzdělání a znalostí pro různé profese). Trh práce tvoří tři faktory- nabídka práce, poptávka po práci a cena práce (mzda).

Nabídku práce tvoří lidé různých profesí prodávající vlastní pracovní sílu. Je volbou, při které nositel práce porovnává užitek svého volného času s užtkem z výrobků a služeb, které si může nakoupit za mzdu, kterou získá nabídnutím více práce za obětování volného času. Růst mzdy stimuluje nabídku práce, protože lidé obětují svůj volný čas a nahrazují jej prací. Tento jev se nazývá substituční efekt a uplatňuje se hlavně při nízkých mzdách. Růst mezd ale nepřináší nelimitovaný růst nabídky práce. Vlivem vyšší mzdy se začíná projevovat důchodový efekt, kdy lidé mohou snížit nabídku práce a zvýšit preference volného času, protože budou stále schopni uspokojit své nároky na nákup zboží a služeb.

Poptávka po práci je realizována zaměstnavateli poptávajícími práci a je odvozena od poptávky po výrobcích nebo službách, které jsou pomocí práce vytvářeny. Cílem zaměstnavatele je vyrábět s co nejnižšími náklady a prodat s co největším ziskem, proto bude zaměstnávat pouze tolik pracovní síly, kolik mu přináší zisk.

Na trhu práce je rovnováha dosahována mnohem složitěji než na ostatních trzích, což je dáno dobou profesní přípravy nutné pro získání potřebné kvalifikace. Na růst poptávky tedy reaguje nabídka pomalu. Podmínkou pro dosažení rovnováhy na trhu práce je dokonalá konkurence na straně nabídky i poptávky, což v reálném životě nastává jen velmi zřídka.

6 Jurečka, Václav. *Mikroekonomie*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. 360 s. ISBN 978-80-247-3259-

Mezi nejčastější překážky účinné konkurence na straně nabídky práce patří heterogenita a omezená mobilita práce, instituce odborů, instituce kolektivního vyjednávání o mzdy, zákony o minimálních mzdách, politika plné zaměstnanosti, politika státu blahobytu, náklady na propouštění a zapracování nových zaměstnanců, dlouhodobá nezaměstnanost nebo také diskriminace pracovní síly^{7,8}.

2.1.2 Nezaměstnanost

Nezaměstnanost je komplexní problém, který lze definovat jako nerealizovanou nabídku práce na trhu práce, kdy dochází ke vzniku nerovnováhy a převisu nabídky práce nad poptávkou po práci, nebo pokud struktura nabídky neodpovídá struktuře poptávky po práci. Nezaměstnaní jsou osoby od 15 do 74 let, které nejsou v placeném zaměstnání nebo sebezaměstnání, aktivně si hledají zaměstnání prostřednictvím ÚP ČR, agentur práce, inzerce, oslovováním zaměstnavatelů nebo podnikají kroky k založení vlastního podniku a jsou schopni nejpozději do 14 dnů nastoupit do zaměstnání. Zaměstnaní a nezaměstnaní tvoří dohromady ekonomicky aktivní obyvatelstvo. Specifickou skupinou jsou ekonomicky neaktivní obyvatelé, což jsou lidé v produktivním věku, kteří nemají zaměstnání a ani ho nehledají. Mezi ekonomicky neaktivní obyvatelstvo patří studenti, lidé v domácnosti, zdravotně postižení, jejichž zdravotní stav jim neumožňuje pracovat, lidé, kteří po dlouhodobé snaze nalézt si zaměstnání ztratili naději na nalezení pracovního místa a lidé, kteří si zvolili život bez práce dobrovolně.

V praxi se nezaměstnanost dříve vyjadřovala pomocí ukazatele míry nezaměstnanosti, který vyjadřuje podíl počtu nezaměstnaných k celkovému počtu ekonomicky aktivních obyvatel. Ukazatel míry nezaměstnanosti je údaj, který umožňuje srovnávat nezaměstnanost nejen v čase, ale umožňuje vzájemné porovnání různých regionů nebo států. Míra nezaměstnanosti, která je vypočítávána z dat Ministerstva práce a sociálních věcí je označována jako registrovaná míra nezaměstnanosti. Pokud jsou použity podklady Českého statistického úřadu, jedná se o obecnou míru nezaměstnanosti. Tento údaj je stále ČSÚ zachován, je proto možné sledovat vývoj trhu práce v kontinuální časové řadě. Od roku 2013 je MPSV používán nový ukazatel- podíl nezaměstnaných osob, který je vyjádřen

7 Kučerová, Vladimíra. *Makroekonomie I*. 1.vyd.Brno: CERM, 2013. 126 s. ISBN 978-80-214-4798-1

8 Kolibová, Helena a Kubicová, Alina. *Trh práce a politika zaměstnanosti*. 1. vyd. Frýdek-Místek: Kleinwächter, 2005. 233 s. ISBN 80-7248-321-8

jako poměr mezi počtem dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15 – 64 let evidovaných na ÚP ČR a počtem všech obyvatel ve věku 15 – 64 let^{9,10}.

Při hodnocení nezaměstnanosti není důležitá pouze míra nezaměstnanosti, ale také její struktura- délka trvání, regionální rozložení a dopad na jednotlivé skupiny obyvatel. Závažná je dlouhodobá nezaměstnanost trvající déle než rok, protože na tyto osoby začínají působit faktory nepříznivě ovlivňující kvalifikaci, sociální pozici, psychiku a volní vlastnosti. Potenciální zaměstnavatelé mohou vnímat, že při dlouhodobé nezaměstnanosti klesá chuť pracovat i kvalifikace nezaměstnaného, a tím ho považovat jako nevhodného kandidáta pro danou pracovní pozici. Nezaměstnanost postihuje nerovnoměrně různé věkové a etnické skupiny. Vyšší bývá obvykle u mladých osob bez praktických zkušeností a u starších osob před důchodem¹¹.

2.1.3 Typy nezaměstnanosti

Frikční nezaměstnanost vzniká v situaci, kdy lidé dobrovolně opustí stávající zaměstnání za účelem hledání zaměstnání nového, případně u studentů při ukončení studia a zahájení hledání prvního zaměstnání. Většinou bývá pouze krátkodobá a nemá výrazné negativní důsledky, protože proti nezaměstnaným stojí volná pracovní místa a pouze trvá, než si nezaměstnaný vhodné místo vybere.

Některá literatura pod frikční nezaměstnanost řadí také sezónní nezaměstnanost, která je charakteristická pravidelnými výkyvy v průběhu roku a vyskytuje se v určitých odvětvích závislých na počasí, například v zemědělství, stavebnictví a turismu.

Strukturální nezaměstnanost vzniká v důsledku strukturálních změn v ekonomice, kdy některá odvětví expandují a naopak jiná jsou v útlumu. Nezaměstnaní ze zanikajících odvětví nemají potřebnou kvalifikaci pro nová, expandující odvětví a je nutné jejich kvalifikaci změnit, což může trvat delší dobu. Může vzniknout také situace, kdy dochází k regionálnímu nesouladu mezi počtem nezaměstnaných a počtem volných pracovních míst.

9 Kolibová, Helena a Kubicová, Alina. *Trh práce a politika zaměstnanosti*. 1. vyd. Frýdek-Místek: Kleinwächter, 2005. 233 s. ISBN 80-7248-321-8

10 Jurečka, Václav a kolektiv. *Makroekonomie*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013. 352 s. ISBN 978-80-247-4386

11 Jurečka, Václav a kolektiv. *Makroekonomie*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013. 352 s. ISBN 978-80-247-4386

Z důvodu nedostatečné mobility pracovní síly ale nedochází k vyrovnání tohoto nesouladu. Strukturální nezaměstnanost může v ekonomice přetrvávat dlouhou dobu a z hlediska dopadu na ekonomiku a sociální sféru je také nejzávažnějším typem nezaměstnanosti.

Zásahy do podmínek svobodného trhu může vzniknout institucionální nezaměstnanost která je obvykle výsledkem propracovního zákonodárství, kam patří veškeré snahy o zvýšení mzdových sazeb nad rovnovážnou úroveň, případně existence systému zabezpečení v nezaměstnanosti. Podpora v nezaměstnanosti mění relativně cenu práce, protože čím je vyšší, tím je ekonomicky výhodnější být nezaměstnaný a následkem toho může docházet k růstu nezaměstnanosti.

Cyklická nezaměstnanost je způsobená v důsledku cyklického vývoje ekonomiky. V období recese klesá hrubý národní produkt a nezaměstnanost roste a v období expanze je tomu přesně naopak, hrubý národní produkt roste a nezaměstnanost klesá. Délka trvání cyklické nezaměstnanosti závisí na délce ekonomického cyklu a tento typ nezaměstnanosti je specifický tím, že postihuje ekonomiku plošně napříč všemi sektory národního hospodářství.

Zvláštní postavení má skrytá nezaměstnanost, která se vyhýbá statistickým šetřením. Do této skupiny nezaměstnaných se řadí osoby, které se z důvodu ztráty volných vlastností neucházejí o práci.

V případě, kdy se ekonomika pohybuje na úrovni potenciálního produktu a optimálně využívá své zdroje, jsou trhy práce v zemi v rovnováze a existující míra nezaměstnanosti je popsána jako přirozená míra nezaměstnanosti. Pokud existuje nezaměstnanost, jedná se o dobrovolnou nezaměstnanost, která je výsledkem tržních sil. Z hlediska typů nezaměstnanosti ji nejlépe vystihuje frikční a institucionální nezaměstnanost^{12,13,14}.

2.1.4 Nezaměstnanost v ČR

Průměrná roční obecná míra nezaměstnanosti byla dle průměru z jednotlivých kvartálů roku 2017 2,4 %. Ukazatel je vyjádřen jako podíl počtu nezaměstnaných k celkové pracovní

12 Jurečka, Václav a kolektiv. *Makroekonomie*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013. 352 s. ISBN 978-80-247-4386

13 Pavelka, Tomáš. *Makroekonomie*. 2. vyd. Slaný: Melandrium, 2007. 278 s. ISBN 978-80-86175-52-2

14 Soukup, Jindřich, Vít Pošta, Pavel Neset, Tomáš Pavelka a Jiří Dobrylovský. *Makroekonomie*, 2. vyd. Praha: Management Press, 2015. 520 s. ISBN 978-80-7261-219-2

V tabulce 1 jsou uvedeny hodnoty obecné míry nezaměstnanosti v Olomouckém kraji v letech 2008 - 2016. Údaje z Olomouckého kraje jsou uvedeny z důvodu, že cílem této práce je hodnocení sociálních podniků v kraji, přičemž sociální podnikání je v praxi zkoušena jako jeden z inovativních nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti. K 7.5.2018 nebyl ještě uveden údaj za rok 2017, proto není v práci uveden.

Tabulka 1: Obecná míra nezaměstnanosti (%) v Olomouckém kraji v letech 2008 - 2016¹⁶

v nezaměstnanosti^{17,18,19}.

V České republice je státní politika zaměstnanosti upravena zákonem číslo 435/2004 Sb. o zaměstnanosti, který zpracovává příslušné předpisy Evropské unie. Cílem tohoto zákona je dosažení plné zaměstnanosti a ochrana proti nezaměstnanosti. Pro politiku zaměstnanosti je důležitý také prováděcí předpis zákona o zaměstnanosti, vyhláška číslo 518/2004 Sb.

„Státní politika zaměstnanosti v České republice zahrnuje zejména:

- zabezpečování práva na zaměstnání
- sledování a vyhodnocování situace na trhu práce, zpracovávání prognóz a koncepcí zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů na úseku trhu práce, programů a projektů pro pracovní uplatnění fyzických osob
- koordinaci opatření v oblasti zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů na úseku trhu práce v souladu s evropskou strategií zaměstnanosti a podmínkami pro čerpání pomoci z Evropského sociálního fondu
- tvorbu a koordinaci jednotlivých programů a opatření k zajištění priorit v oblasti lidských zdrojů na úseku trhu práce
- uplatňování aktivní politiky zaměstnanosti
- tvorbu a zapojení do mezinárodních programů souvisejících s rozvojem zaměstnanosti a lidských zdrojů na úseku trhu práce
- hospodaření s prostředky na politiku zaměstnanosti
- poskytování informačních, poradenských a zprostředkovatelských služeb na trhu práce
- poskytování podpory v nezaměstnanosti a podpory při rekvalifikaci
- opatření na podporu a dosažení rovného zacházení s muži a ženami, s osobami bez ohledu na jejich rasový a etnický původ, s osobami se zdravotním postižením a dalšími skupinami osob, které mají ztížené postavení na trhu práce, pokud jde o přístup k zaměstnání, rekvalifikaci, přípravu k práci a ke specializovaným rekvalifikačním kurzům, a opatření pro zaměstnávání těchto osob

17 Kolibová, Helena a Kubicová, Alina. *Trh práce a politika zaměstnanosti*. 1. vyd. Frýdek-Místek: Kleinwächter, 2005. 233 s. ISBN 80-7248-321-8

18 Krebs, Vojtěch a kolektiv. *Sociální politika*. 3. vyd. Praha: nakladatelství Aspi a.s., 2005. 504 s. ISBN 80-7357-050-5

19 Halásková, Renáta. *Politika zaměstnanosti*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2008. 152 s. ISBN 978-80-7368-522-5

- opatření pro zaměstnávání fyzických osob se zdravotním postižením a dalších skupin fyzických osob, které mají ztížené postavení na trhu práce
- usměrňování zaměstnávání pracovních sil ze zahraničí na území České republiky a z území České republiky do zahraničí.

Státní politiku zaměstnanosti vytváří stát a podílejí se na ní další subjekty činné na trhu práce, zejména zaměstnavatelé a odborové organizace; při provádění státní politiky zaměstnanosti spolupracuje stát s dalšími subjekty činnými na trhu práce, zejména s územními samosprávnými celky, profesními organizacemi, sdruženími osob se zdravotním postižením a organizacemi zaměstnavatelů.

Státní správu v oblasti státní politiky zaměstnanosti v České republice vykonávají Ministerstvo práce a sociálních věcí a Úřad práce České republiky²⁰.“

2.2.1 Pasivní politika zaměstnanosti

Pod pojmem pasivní politika zaměstnanosti jsou označovány veškeré aktivity spojené se zabezpečením nezaměstnaných s cílem kompenzovat jim ztrátu pracovního příjmu. Jejím cílem je zlepšení životních podmínek nezaměstnaných formou podpor a úlev.

Podpora v nezaměstnanosti je nejen náhradou pracovního příjmu, zároveň by měla ale motivovat k hledání nového pracovního uplatnění. Z tohoto důvodu je vyplácena pouze po určitou dobu a v určité výši v závislosti na předchozím výdělku. Pokud je nezaměstnanost delší než podpůrná doba, je poté nezaměstnaný zajištěn dávkami ze sociálního pojištění^{21,22}.

Nárok na podporu v nezaměstnanosti má uchazeč o zaměstnání, který získal v rozhodném období výdělečnou činnostní dobu důchodového pojištění v délce alespoň 12 měsíců, požádal krajskou pobočku ÚP ČR, u které je veden v evidenci uchazečů o zaměstnání, o poskytnutí podpory v nezaměstnanosti a ke dni, k němuž má být podpora v nezaměstnanosti přiznána, není poživitelem starobního důchodu. Jako rozhodné období

20 Zákon č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti [online], dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-435>, citováno 9.2.2018

21 Krebs, Vojtěch a kolektiv. *Sociální politika*. 3. vyd. Praha: nakladatelství Aspi a.s., 2005. 504 s. ISBN 80-7357-050-5

22 Halásková, Renáta. *Politika zaměstnanosti*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2008. 152 s. ISBN 978-80-7368-522-5

jsou považovány 3 roky předcházející zařazení do evidence uchazečů o zaměstnání. O podpoře v nezaměstnanosti rozhoduje krajská pobočka ÚP ČR^{23,24}.

Druhou možností pasivní politiky zaměstnanosti je dřívější odchod do důchodu. V širším pojetí lze jako pasivní politiku zaměstnanosti považovat jakoukoliv kompenzaci za ztrátu výdělku v nezaměstnanosti²⁵.

2.2.2 Aktivní politika zaměstnanosti

Pod pojmem aktivní politika zaměstnanosti jsou označovány veškeré aktivity, které stimulují aktivní přístup nezaměstnaných ke změně vlastního postavení na trhu práce. Je zaměřena především na dlouhodobě nezaměstnané, protože dlouhodobá nezaměstnanost vede ke snížení motivace, zastarávání znalostí, dovedností a dochází ke zhoršování pracovních návyků. APZ zabezpečuje MPSV a ÚP ČR a dle potřeby spolupracují při realizaci APZ s dalšími subjekty. Financování APZ je prováděno z prostředků státního rozpočtu a lze z nich přispívat na programy a opatření regionálního nebo celostátního charakteru a na projekty zahraničních subjektů, které přispívají ke zvýšení zaměstnanosti v České republice.

Mezi nástroje, pomocí kterých je APZ realizována, patří dle zákona o zaměstnanosti rekvalifikace, investiční pobídky, veřejně prospěšné práce, společensky účelná pracovní místa, překlenovací příspěvek, příspěvek v době částečné nezaměstnanosti, příspěvek na zapracování a příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program. Dále jsou součástí APZ poradenské služby, které poskytuje ÚP ČR, podpora zaměstnávání osob se zdravotním postižením, sdílené zprostředkování zaměstnání a cílené programy k řešení zaměstnanosti^{26,27}.

23 Zákon č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti [online], dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-435>, citováno 9.2.2018

24 Kolibová, Helena a Kubicová, Alina. *Trh práce a politika zaměstnanosti*. 1. vyd. Frýdek-Místek: Kleinwächter, 2005. 233 s. ISBN 80-7248-321-8

25 Halásková, Renáta. *Politika zaměstnanosti*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2008. 152 s. ISBN 978-80-7368-522-5

26 Halásková, Renáta. *Politika zaměstnanosti*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2008. 152 s. ISBN 978-80-7368-522-5

27 Zákon č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti [online], dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-435>, citováno 9.2.2018

Rekvalifikací se rozumí získání nové kvalifikace nebo rozšíření či prohloubení stávající kvalifikace a vede k získání nových teoretických i praktických dovedností. Výběr rekvalifikačního kurzu je závislý na dosavadní kvalifikaci, zdravotním stavu, zkušenostech a dovednostech uchazeče nebo zájemce o zaměstnání a realizuje se na základě dohody mezi uchazečem nebo zájemcem o zaměstnání a ÚP ČR. ÚP ČR hradí náklady rekvalifikace a poskytuje příspěvek na úhradu nutných nákladů spojených s rekvalifikací. Je také možné, aby rekvalifikaci poskytoval zaměstnavatel u svých zaměstnanců v zájmu jejich dalšího pracovního uplatnění. Rekvalifikaci je možné provádět na základě dohody s ÚP ČR a poté může být rekvalifikace a náklady s ní spojené zaměstnavateli uhrazeny.

Uchazeč o zaměstnání nebo zájemce o zaměstnání si může také zajistit rekvalifikaci sám a může si zvolit druh pracovní činnosti i zařízení, ve kterém se bude rekvalifikovat. Uchazeč je povinen doložit ÚP ČR cenu zvolené rekvalifikace a pokud rekvalifikace přispěje k uplatnění uchazeče o zaměstnání nebo zájemce o zaměstnání na trhu práce a je pro něj vhodná, může ÚP ČR při úspěšném absolvování uhradit cenu rekvalifikace rekvalifikačnímu zařízení, případně její poměrnou část při nedokončení kurzu. Celková částka, kterou ÚP ČR může za rekvalifikaci jednoho uchazeče o zaměstnání nebo zájemce o zaměstnání zaplatit v období tří po sobě následujících kalendářních let ode dne nástupu na rekvalifikaci, činí maximálně 50 000 Kč.

Veřejně prospěšné práce jsou pracovní příležitosti, které jsou časově omezené nejdéle na dobu 24 kalendářních měsíců. Náplní práce musí být činnost splňující veřejnou prospěšnost. Pracovní příležitosti jsou vytvářeny na základě dohody s ÚP ČR, který může poskytnout příspěvek až do výše skutečně vynaložených mzdových nákladů.

V případě společensky účelných pracovních míst jsou zřizovány nebo vyhrazeny pracovní místa na základě dohody s ÚP ČR a jsou obsazována uchazeči o zaměstnání, kterým není možné zajistit pracovní uplatnění jiným způsobem. Jako společensky účelné pracovní místo lze považovat také pracovní místo, které vytvořil uchazeč o zaměstnání za účelem výkonu samostatně výdělečné činnosti. Na tato místa může ÚP ČR poskytnout příspěvek, jehož výše se odvíjí od průměrné mzdy v prvním až třetím čtvrtletí předchozího kalendářního roku v případě vytvoření společensky účelného pracovního místa, případně v případě vyhrazení pracovního místa do výše vynaložených prostředků na mzdy nebo platy zaměstnance přijatého na vyhrazené pracovní místo. Příspěvek může být poskytnut nejdéle na 24 měsíců.

Překlenovací příspěvek je poskytován osobám, které opustí evidenci uchazečů o zaměstnání a stanou se samostatně výdělečně činné. Je poskytován na úhradu provozních nákladů vzniklých a uhrazených v období, ve kterém je překlenovací příspěvek poskytnut. Příspěvek se poskytuje nejdéle na dobu 5 měsíců, přičemž je vyplácen jednorázově na celé období a je splatný do 30 kalendářních dnů od uzavření dohody o poskytnutí příspěvku.

Příspěvek na zapracování je možné poskytnout zaměstnavateli, který zaměstná uchazeče o zaměstnání, kterému je ÚP ČR věnována zvýšená péče. Příspěvek je možné poskytnout maximálně na 6 měsíců do výše poloviny minimální mzdy. Zvýšená péče je poskytována uchazečům o zaměstnání, kteří ji potřebují pro svůj zdravotní stav, věk, péči o dítě nebo z jiných závažných důvodů.

Příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program může ÚP ČR poskytnout zaměstnavateli pokud přechází na nový podnikatelský program a z tohoto důvodu nemůže zabezpečit pro své zaměstnance práci v rozsahu stanovené týdenní pracovní doby. Lze jej poskytnout na částečnou úhradu náhrady mzdy, nejdéle po dobu 6 měsíců a do výše poloviny minimální mzdy na jednoho zaměstnance^{28,29}.

Příspěvek v době částečné nezaměstnanosti může poskytnout ÚP ČR, po předchozím souhlasu vlády, zaměstnavateli, u kterého nastane překážka v práci z důvodu přerušení práce způsobeného živelní událostí, dočasného omezení odbytu jeho výrobků nebo omezení poptávky po poskytovaných službách. Výše příspěvku je 20 % průměrného výdělku zaměstnance a může být poskytován nejdéle 6 měsíců s možností jednoho opakování o stejnou dobu^{30,31}.

MPSV v rámci APZ realizuje investiční pobídky, mezi které patří vytváření nových pracovních míst a rekvalifikace nebo školení nových zaměstnanců. Školení je teoretické a praktické vzdělávání, při kterém jsou získány znalosti a dovednosti pro pracovní zařazení zaměstnanců. Hmotná podpora je poskytována pouze v okresech s mírou nezaměstnanosti minimálně o 50 % vyšší než je průměrná míra nezaměstnanosti v České republice a je

28 Kolibová, Helena a Kubicová, Alina. *Trh práce a politika zaměstnanosti*. 1. vyd. Frýdek-Místek: Kleinwächter, 2005. 233 s. ISBN 80-7248-321-8

29 Zákon č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti [online], dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-435>, citováno 9.2.2018

30 Zákon č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti [online], dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-435>, citováno 9.2.2018

31 Zákon č. 262/2006 Sb. Zákoník práce [online], dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-262#cast8>, citováno 21.2.2018

účelově určená, tím pádem je možné ji použít pouze na účel uvedený v dohodě o poskytnutí hmotné podpory^{32,33}.

V současnosti jsou testovány inovativní nástroje aktivní politiky zaměstnanosti, mezi které patří například sociální podnikání, podnikatelsko-zaměstnanecká družstva a postupné zaměstnávání, tzv. tréninková pracovní místa. V případě, že se osvědčí v praxi, mohly by být v budoucnosti zařazeny do zákona o zaměstnanosti a používány jako standardní nástroj APZ. Sociálnímu podnikání je věnována následující kapitola, proto bude dále popsán pouze princip podnikatelsko-zaměstnaneckých družstev a postupného zaměstnávání.

Podnikatelsko-zaměstnanecká družstva, neboli Business and Employment Co-operative Initiative jsou inovativní metody podpory sebezaměstnání a podpora vzniku podnikatelských aktivit pro osoby z některé skupiny ohrožené na trhu práce. Nezaměstnaným umožňuje rozvíjet podnikatelský nápad, ale zároveň poskytuje jistotu příjmu formou mzdy. BEC družstva také vytváří prostředí podporující skupiny lidí se stejnými problémy s cílem spojit jejich nadšení a zkušenosti. V rámci BEC družstev existuje trojí systém podpory- prostřednictvím vzdělávání, zaměstnání a sebezaměstnání. Kandidáti na podnikání, kteří jsou stále vedeni jako nezaměstnaní dostanou příležitost při sestavení podnikatelského plánu a vzdělávání v základech podnikání, pomoc s průzkumem trhu k sestavení podnikatelského plánu a mají možnost individuálního i skupinového poradenství. Zaměstnanci s pracovní smlouvou s BEC družstvem na plný nebo částečný úvazek mohou pracovat na svém podnikatelském plánu v reálném tržním prostředí. Zaměstnanci jsou podporováni po dobu 6 - 12 měsíců, odvádí BEC družstvu 10 - 30 % celkových tržeb a BEC družstvo zajišťuje účetní, právní a další doplňkové služby³⁴.

Tréninková pracovní místa umožňují osobám znevýhodněným na trhu práce získat teoretické i praktické dovednosti a návyky připravit se na budoucí zaměstnání. Vychází z individuálních představ a potřeb nezaměstnaných o vlastním pracovním uplatnění. Cílem

32 Integrovaný portál MPSV [online], dostupné z http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/podpora_zamest, citováno 21.2.2018

33 Zákon č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti [online], dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-435>, citováno 9.2.2018

34 Škrabal, Ivo. *BEC - Podnikatelsko-zaměstnanecká družstva* [online], dostupné z <https://www.kr-zlinsky.cz/docs/clanky/dokumenty/11209/3-skrabal-cpkp.pdf>, citováno 6.5.2018

tréninkových pracovních míst je připravit zájemce o zaměstnání na práci na otevřeném trhu³⁵.

V Olomouckém kraji od 1.2.2016 probíhá projekt Prostupné zaměstnávání v Olomouckém kraji, který je spolufinancovaný z Operačního programu Zaměstnanost Evropského sociálního fondu a ze státního rozpočtu ČR. Projekt je zaměřen na dlouhodobě nezaměstnané, kteří mají ztížené postavení na trhu práce. Cílovou skupinou jsou osoby, které jsou v evidenci ÚP ČR nepřetržitě déle než 12 měsíců a osoby, které jsou nebo byly v evidenci ÚP ČR alespoň 12 měsíců během posledních tří let a zároveň vykazují minimálně dva další znaky sociálního vyloučení. „Cílem projektu je podpořit účastníky projektu pomocí jednotlivých aktivit při vstupu na trh práce, zvýšit jejich motivaci v udržení zaměstnání i po skončení poskytování dotace a pomocí pracovních návyků a získané mzdy zbavit účastníky projektu problémů spjatých se sociálním vyloučením. K aktivizaci cílové skupiny využívá projekt několik nástrojů, a to práce na zkoušku, společensky účelná pracovní místa vyhrazená a veřejné prospěšné práce³⁶.“

35 Internetové stránky Tichý svět- chráněné pracoviště [online], dostupné z <http://www.365ops.cz/codelame/treninkova-pracovni-mista/>, citováno 6.5.2018

36 Internetové stránky MPSV, projekt Prostupné zaměstnávání v Olomouckém kraji [online], dostupné z https://portal.mpsv.cz/upcr/kp/olk/projekty_esf/v_realizaci/rip/prostupne_zamestnavani_v_olomouckem_kraji, citováno 6.5.2018

3 Analýza sociálního podnikání a jeho postavení v rámci ČR

Sociální podnikání jsou samostatné podnikatelské aktivity prospívající společnosti a životnímu prostředí. Řeší otázky zaměstnanosti, sociální soudržnosti a místního rozvoje a svou činností podporuje solidární chování, sociální začleňování a růst sociálního kapitálu zejména na místní úrovni s maximálním respektováním trvale udržitelného rozvoje. Zisk bývá z větší části investován pro další rozvoj sociálního podniku. Pro sociální podnik je důležité nejen dosahování zisku, ale i zvyšování veřejného prospěchu^{37,38}.

Sociální podnikání nabývá v současnosti v České republice na popularitě. Z důvodu neexistujícího legislativního ukotvení, přesné definice a chápání sociálního podnikání je možné mít velmi různé představy o podstatě a fungování sociálního podniku. Obecně tak jsou vnímány neurčité činnosti, které mají společné znaky, jsou sociálně orientované a veřejně prospěšné. Sociální podnikání je veřejností nejednotně přijímané, existují názory zpochybňující přínosnost i opačné extrémy, kdy lze v činnosti sociálních podniků vidět řešení téměř všech problémů³⁹.

3.1 Sociální ekonomika

Sociální ekonomika je souhrn aktivit, které jsou uskutečňovány ekonomickými a sociálními subjekty aktivními ve všech sektorech společnosti, jejichž cílem je poskytování služeb hlavně sociálního charakteru na místní úrovni, integraci osob ohrožených sociálním vyloučením a využívání místních zdrojů. Sociální ekonomika produkuje navíc ke svému hlavnímu účelu také pozitivní externality, díky kterým podporuje sociální stabilitu, lokální a regionální rozvoj.

Definovat sociální ekonomiku lze na základě různých přístupů. Právně/institucionální přístup identifikuje právní formy subjektů, kdy se člení na právní formy organizací občanského sektoru, obchodní korporace a OSVČ ze znevýhodněné sociální skupiny. Druhý

37 Internetové stránky českého sociálního podnikání [online], dostupné z <http://www.ceske-socialni-podnikani.cz/socialni-podnikani/principy-a-definice>, citováno 6.4.2018

38 Mészáros, Peter a tým. *Sociální podnikání: 10 úspěšných příkladů z Evropy*. 1. vyd. Praha: Nový Prostor, 2008. 264 str. ISBN 978-80-903990-1-3

39 Podklad pro koncepci politiky vlády vůči NNO do roku 2020 Sociální podnikání [online], dostupné z https://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/studie_vyskocil_pro_web.pdf, citováno 6.4.2018

přístup je přístup normativní, dle kterého sociální ekonomika vzniká a rozvíjí se na konceptu trojího prospěchu. Sociální prospěch je spojen s tím, že subjekty přispívají k veřejnému prospěchu, jsou zakládány dobrovolně občany a ve vnitřních předpisech stanoví zásady demokratického rozhodování, kdy se do řízení mohou zapojovat všichni pracovníci. Ekonomický prospěch charakterizuje subjekt sociální ekonomiky jako subjekt, který svůj zisk užívá k vlastnímu rozvoji a pro místní potřeby. Jako poslední je environmentální a místní prospěch, kdy subjekty sociální ekonomiky využívají místní zdroje, uspokojují místní potřeby, komunikují s místní samosprávou, podnikateli, organizacemi občanského sektoru, veřejností a s místními občany. Tyto subjekty se chovají ekologicky a působí v tomto směru i na své zaměstnance a okolí^{40,41,42,43,44,45}.

Hlavními znaky sociální ekonomiky jsou, že je ekonomikou privátní, samosprávnou a autonomní na vládách a trhu, demokratickou, otevřenou, dobrovolnou, solidárně a sociálně orientovanou, s vysokou heterogenitou, s vícezdrojovým financováním a ne-proziskovou- na trhu je aktivní, ale nedistribuuje zisk, případně neziskovou. Mezi principy sociální ekonomiky patří solidarita, vytváření pracovních míst, sociální odpovědnost, místní rozvoj a sociální soudržnost, demokracie, zlepšení stability ekonomických trhů a priority a strategické cíle Evropské unie. V současné době je základní strategií Evropské unie strategie Evropa 2020, strategie růstu navržená k vytvoření silnějších řídicích struktur podporujících jednodušší cíle a k překonání slabin předchozí Lisabonské strategie. Strategie Evropa 2020 spojuje cíle sociální, ekonomické a cíle týkající se zaměstnanosti do jedné strategie. Cíle strategie jsou následující:

40 Dohnalová, Marie a kolektiv. *Sociální ekonomika, sociální podnikání. Podnikání pro každého*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. 132 s. ISBN 978-80-7357-269-3

41 Syrovátková, Jaroslava. *Sociální podnikání*. 1. vyd. Liberec: Vysokoškolský podnik Liberec, 2010. 117 s. ISBN 978-80-7372-683-6

42 Mészáros, Peter a tým. *Sociální podnikání: 10 úspěšných příkladů z Evropy*. 1. vyd. Praha: Nový Prostor, 2008. 264 str. ISBN 978-80-903990-1-3

43 Dohnalová, Marie, Průša, Ladislav a kolektiv. *Sociální ekonomika*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 176 s. ISBN 978-80-7357-573-1

44 Hunčová, Magdalena. *Sociální ekonomika a sociální podnik*. 1. vyd. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2007. 181 s. ISBN 978-80-7044-946-2

45 Sborník příspěvků 15. mezinárodní konference BEZ BARIÉR BEZ HRANIC® 2017 [online], dostupné z <https://www.ostrionon.cz/wp-content/uploads/2017/10/sbornik.pdf>, citováno 26.4.2017

- 75 % osob ve věku 20 - 64 let by mělo pracovat
- 3 % HDP EU jsou investovány do výzkumu a vývoje
- emise skleníkových plynů o 20 % nižší než v roce 1990, 20 % energie by mělo být využíváno z obnovitelných zdrojů, zvýšení energetické účinnosti alespoň o 20 %
- snížení osob, které předčasně ukončí školní docházku pod 10 %
- alespoň 40 % osob ve věku 30 - 34 let by mělo mít vysokoškolské vzdělání
- snížení osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením alespoň o 20 milionů^{46,47,48,49}.

Subjekty sociální ekonomiky jsou sociální podniky a organizace podporující jejich činnost v oblasti vzdělávání, poradenství a financování. Subjekty sociální ekonomiky sdílí společné rysy, mezi které patří naplňování veřejně prospěšného cíle, demokratické rozhodování, podpora iniciativy občanů, nezávislost na veřejných či soukromých institucích, jiný způsob zacházení se ziskem, zohledňování environmentálních aspektů, přednostní uspokojování místních potřeb a využívání přednostně místních zdrojů. Dle právní formy se nejčastěji jedná o organizace občanského sektoru, družstva, obchodní společnosti a osoby samostatně výdělečně činné ze znevýhodněné skupiny na trhu práce. Subjekty sociální ekonomiky a jejich management nejsou výhradně závislé na cizím kapitálu nebo na veřejných financích, mají své vlastní příjmy. Určující jsou lidé a jejich práce, vnější vztahy generují sociální kapitál. Subjekty sociální ekonomiky jsou zakládány v různých podnikatelských sférách, obzvláště aktivní jsou v těchto oblastech: sociální zabezpečení, sociální a zdravotní služby, pojišťovací služby, bankovní služby, místní služby, vzdělávání, odborná příprava a výzkum, cestovní ruch, obnovitelná energie, spotřebitelské služby, průmyslová a agropotravinářská výroba, řemeslné, stavební, obytné a družstevní bydlení,

46 Syrovátková, Jaroslava. *Sociální podnikání*. 1. vyd. Liberec: Vysokoškolský podnik Liberec, 2010. 117 s. ISBN 978-80-7372-683-6

47 Internetové stránky Evropské komise [online], dostupné z https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/framework/europe-2020-strategy_cs, citováno 6.4.2018

48 Hunčová, Magdalena. *Sociální ekonomika a sociální podnik*. 1. vyd. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2007. 181 s. ISBN 978-80-7044-946-2

49 ANDERSON, Karen M. *Social policy in the European Union*. 5. vyd. London: Palgrave, 2015. 264 str. ISBN 978-0-230-22349-3.

související práce, práce v oblastech kultury, sportu a volnočasových aktivit^{50,51,52,53,54}.

3.1.1 Sociální ekonomika v Evropské unii

V Evropské unii byla v listopadu roku 2000 založena reprezentativní instituce pro sociální ekonomiku Evropská stálá konference družstev, vzájemných společností, sdružení a nadací CEP-CMAF, přičemž v lednu roku 2008 byl název změněn na Social Economy Europe. V roce 2002 byla publikována Charta sociální ekonomiky, která uznává specifika subjektů sociální ekonomiky, které plynou z národních tradic členských států, ale uvádí základní charakteristiky, které jsou společné pro všechny členské státy. Mezi společné charakteristiky patří nadřazenost jednotlivce a sociálního cíle nad kapitálem, dobrovolné a otevřené členství, demokratická kontrola členy a maximální zapojení členů do rozhodování, kombinace zájmů členů, uživatelů a obecného zájmu, uplatňování zásady solidarity a odpovědnosti, autonomní řízení a nezávislost na veřejných orgánech, reinvestování přebytku za účelem uskutečnění cílů udržitelného rozvoje, služeb v zájmu členů nebo obecného zájmu. Sociální ekonomika je v Evropské unii podporována prostřednictvím politiky zaměstnanosti, vytváří pracovní příležitosti a spojuje výrobu a začleňování nejzranitelnějších^{55,56}.

Evropské sociální hospodářství tvoří 2 miliony podniků, které představují 10 % všech evropských podniků a zaměstnávají více než 14 milionů placených zaměstnanců,

50 Dohnalová, Marie a kolektiv. *Sociální ekonomika, sociální podnikání. Podnikání pro každého*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. 132 s. ISBN 978-80-7357-269-3

51 Internetové stránky českého sociálního podnikání [online], dostupné z <http://www.ceske-socialni-podnikani.cz/socialni-podnikani/principy-a-definice>, citováno 6.4.2018

52 Mészáros, Peter a tým. *Sociální podnikání: 10 úspěšných příkladů z Evropy*. 1. vyd. Praha: Nový Prostor, 2008. 264 str. ISBN 978-80-903990-1-3

53 Internetové stránky Social Economy Europe [online], dostupné z <http://www.socialeconomy.eu.org/social-economy>, citováno 15.3.2018

54 Sborník příspěvků 15. mezinárodní konference BEZ BARIÉR BEZ HRANIC® 2017 [online], dostupné z <https://www.ostranon.cz/wp-content/uploads/2017/10/sbornik.pdf>, citováno 26.4.2017

55 Internetové stránky Social Economy Europe [online], dostupné z <http://www.socialeconomy.eu.org/who-see>, citováno 15.3.2018

56 Dohnalová, Marie a kolektiv. *Sociální ekonomika, sociální podnikání. Podnikání pro každého*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. 132 s. ISBN 978-80-7357-269-3

což odpovídá 6,5 % pracující populace v Evropské unii⁵⁷.

V roce 1947 vznikla mezinárodní organizace CIRIEC- Mezinárodní centrum pro výzkum a informace o veřejné, sociální a družstevní ekonomice, která sbírá data, realizuje výzkum a publikuje práce zaměřené na ekonomiku a aktivitu ve prospěch služeb v obecném zájmu. Jednou z klíčových oblastí zájmu je sociální ekonomika, kterou mapuje z globálního hlediska. Členové organizace se ve studiích zaměřují na sledování situace, rozsahu působnosti a na roli sociální ekonomiky. V letech 2005 - 2006 byla vytvořena srovnávací analýza sociální ekonomiky ve 25 evropských zemích, která představuje sociální ekonomiku v historických souvislostech, poukazuje na rozdílné přístupy ke třetímu sektoru, dokumentuje aktivity sociální ekonomiky a definuje její roli a přínos pro společnost⁵⁸.

Evropský hospodářský a sociální výbor je poradní instituce Evropské unie, která je složená ze zástupců organizací pracovníků, zaměstnavatelů a dalších zájmových skupin. Vydává stanoviska Evropské komisi, Radě Evropské unie a Evropskému parlamentu a působí jako spojovací článek mezi institucemi Evropské unie a evropskými občany. Evropský hospodářský a sociální výbor umožňuje zájmovým skupinám vyjadřovat se k legislativním návrhům Evropské unie, zajišťuje, aby politika a právní předpisy Evropské unie respektovaly ekonomickou a sociální situaci a hledá obecně prospěšný konsensus, podporuje participativní aspekt Evropské unie tím, že organizacím pracovníků a zaměstnavatelů a dalším zájmovým skupinám umožňuje účast v dialogu, podporuje hodnoty spojené s evropskou integrací a propaguje participativní demokracii a organizace občanské společnosti. V roce 2011 bylo Evropským hospodářským a sociálním výborem formulováno stanovisko k sociální ekonomice a sociálním podnikům, ve kterém je zdůrazněno spojení se strategií Evropa 2020. Výbor podporuje Evropskou komisi při zahájení podpory sociálního podnikání. Sociální podniky jsou dle výboru nezávislé subjekty, které často pochází z organizací občanské společnosti, případně k nim jsou přidruženy a mohou zapojovat i dobrovolníky. Ve stanovisku výbor doporučuje, aby strukturální fondy Evropské unie obsahovaly programy pro základní rozvoj sociálních podniků, jejichž financování často závisí na veřejných zdrojích, soukromých darech a členských poplatcích. Veřejné financování se obecně snižuje, proto by měla být věnována

57 Internetové stránky Social Economy Europe [online], dostupné z <http://www.socialeconomy.eu.org/social-economy>, citováno 15.3.2018

58 Dohnalová, Marie a kolektiv. *Sociální ekonomika, sociální podnikání. Podnikání pro každého*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. 132 s. ISBN 978-80-7357-269-3

pozornost vzniku různých sociálních investic ve finančním sektoru. Podpora podnikání by měla zohledňovat ekonomické, sociální, územní a environmentální aspekty a měřit účinnost z hlediska kvality, výsledků a udržitelnosti. V sociálních podnicích mohou být vytvářeny důstojné pracovní podmínky pro každého^{59,60}.

3.2 Sociální podnikání

V současnosti je základním problémem sociálního podnikání vymezení pojmu, kdy je sociální podnikání vymezováno bez širší shody odborné veřejnosti. Sociální ekonomika vymezuje sociální podnikání jako veškeré ekonomické aktivity se znaky podnikání, které směřují k naplnění obecně prospěšných cílů. Sociální podnikání lze spojovat s různými aktivitami, s aktivitami nestátních neziskových organizací při získávání zdrojů podnikatelskou činností nebo může fungovat jako jakékoliv komerční podnikání, do něž je integrován sociální prvek. V užším chápání pojmu je primárním cílem sociálních podniků společenská prospěšnost s ohledem na trvalou udržitelnost. Primárním cílem sociálních podniků by neměla být tvorba zisku, není ale ani možné spoléhat se na solidaritu, dary, příspěvky a dobrovolnickou práci. Sociální podnik je často definován řadou charakteristik, týkajících se jeho poslání a činností, podmínek řízení podniku, rozhodování, rozdělování zisku, vlastnictví majetku či ekologickým dopadům. Dalším problémem v definování sociálního podniku je zaměstnávání hendikepovaných a na pracovním trhu znevýhodněných osob, kdy řada definic sociálního podnikání uvádí podíl těchto zaměstnanců na celkové pracovní síle jako kritérium sociálního podniku^{61,62}.

V České republice je sociální podnikání definováno jako jakákoliv podnikatelská aktivita, která má primárně sociální cíl a ve které je případný zisk reinvestován do podnikání za stejným účelem, nebo do rozvoje místní komunity. Pro sociální podnik je jako

59 Dohnalová, Marie a kolektiv. *Sociální ekonomika, sociální podnikání. Podnikání pro každého*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. 132 s. ISBN 978-80-7357-269-3

60 Internetové stránky Evropské unie [online], dostupné z https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/european-economic-social-committee_cs#%C4%8Dinnost, citováno 15.3.2018

61 Podklad pro koncepci politiky vlády vůči NNO do roku 2020 Sociální podnikání [online], dostupné z https://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/studie_vyskocil_pro_web.pdf, citováno 19.3.2018

62 Beck, Vojtěch. *Postavení sociálního podniku v České republice*, The International Scientific Conference Inproforum, 2013 [online], dostupné z <http://ocs.ef.jcu.cz/index.php/inproforum/INP2013/paper/viewFile/288/269>, citováno 29.3.2018

dosahování zisku důležité i zvyšování veřejného prospěchu. Hlavní rolí sociálního podnikání je místní rozvoj, vytváření pracovních příležitostí pro osoby se zdravotním, sociálním a kulturním znevýhodněním. Mezi osoby znevýhodněné na trhu práce patří všichni lidé, kteří jsou oproti ostatním nějakým způsobem znevýhodněni a mají horší výchozí postavení. Patří mezi ně osoby se zdravotním postižením, mladí lidé do 20 let věku a starší lidé nad 50 let, absolventi vysokých škol bez praxe v daném oboru, těhotné ženy a ženy po mateřské dovolené, nezaměstnaní, kteří jsou vedeni jako uchazeči o zaměstnání déle než 5 měsíců, osoby nepřízpusobivé a po ukončení výkonu trestu odnětí svobody, osoby ze sociokulturně znevýhodněného prostředí, osoby, které potřebují zvláštní pomoc, etnické a náboženské menšiny, homosexuálové, alkoholici, drogově závislí a osoby bez domova^{63,64}.

3.2.1 Charakteristické znaky sociálních podniků

Charakteristika	Rozpoznávací znak
Společensky prospěšný cíl	
Zaměstnávání a začleňování osob znevýhodněných na trhu práce	Zaměstnávání a začleňování osob znevýhodněných na trhu práce je formulováno v základních dokumentech, které jsou veřejně dostupné
Sociální prospěch	
Zaměstnávání a začleňování osob znevýhodněných skupin	Podíl osob ze znevýhodněných skupin tvoří více než 30 % zaměstnanců a tyto informace jsou veřejně dostupné
	Zaměstnancům ze znevýhodněných skupin je poskytována podpora zohledňující jejich specifické cíle
Důraz na rozvoj pracovních kompetencí znevýhodněných zaměstnanců	Zaměstnanci ze znevýhodněných skupin jsou vzděláváni dle individuálních možností

63 Internetové stránky českého sociálního podnikání [online], dostupné z <http://www.ceske-socialni-podnikani.cz/socialni-podnikani/principy-a-definice>, citováno 6.4.2018

64 Syrovátková, Jaroslava. *Sociální podnikání*. 1. vyd. Liberec: Vysokoškolský podnik Liberec, 2010. 117 s. ISBN 978-80-7372-683-6

Účast zaměstnanců a členů na směřování podniku	Zaměstnanci a členové jsou pravidelně a systematicky informováni o chodu podniku, o výsledcích hospodaření a naplňování společensky prospěšných cílů, zaměstnanci jsou zapojeni do rozhodování o směřování podniku
Ekonomický prospěch	
Zisk je použit přednostně na rozvoj sociálního podniku a/nebo pro naplnění společensky prospěšných cílů	Minimálně 51 % případného zisku je reinvestováno do rozvoje sociálního podniku a/nebo naplňování jeho deklarovaných společensky prospěšných cílů a informace o využití případného zisku je veřejně dostupná
Nezávislost v manažerském rozhodování a řízení na externích zakladatelích/zřizovateli	Manažerské řízení podniku je nezávislé na externím zřizovateli nebo na vlastníkově
Alespoň minimální podíl tržeb z prodeje výrobků a služeb na celkových výnosech	Tržby z prodeje tvoří alespoň 30 % z celkových výnosů podniku
Environmentální prospěch	
Zohledňování environmentálních aspektů výroby a spotřeby	Podnik má formulované zásady environmentálně šetrného podnikání, které dodržuje a jsou veřejně dostupné
Místní prospěch	
Ekonomická lokalizace- místní výroba pro místní spotřebu, podpora místní ekonomiky	Uspokojování potřeb na základě místní poptávky a využívání místních zdrojů, nakupuje od místních dodavatelů
Přednostní využívání místních zdrojů	Přednostně zaměstnává místní obyvatele nebo přednostně nakupuje od místních dodavatelů
Spolupráce sociálního podniku s místními aktéry	Podnik komunikuje a spolupracuje s místními aktéry

Tabulka 2: Charakteristické znaky integračního sociálního podniku⁶⁵

65 Sada rozpoznávacích znaků pro integrační sociální podnik (WISE) [online], dostupné

Integračním sociálním podnikem je subjekt sociálního podnikání, který splňuje principy integračního sociálního podniku- naplňuje veřejně prospěšný cíl, kterým je zaměstnávání a sociální začleňování osob znevýhodněných na trhu práce, a tento cíl je formulován v základacích dokumentech. Vzniká a rozvíjí se na konceptu trojího prospěchu, ekonomického, sociálního a environmentálního⁶⁶.

V případě, že se jedná o environmentální sociální podnik, má formulované zásady environmentálně šetrného podnikání, které jsou veřejně dostupné a zároveň tyto zásady naplňuje v praxi v celém výrobním procesu nebo v celém procesu poskytování služeb a také v ostatních činnostech probíhajících v podniku⁶⁷.

3.2.2 Typy sociálních podniků

Sociální podniky je možné klasifikovat podle jejich zaměření na své poslání. Dle této klasifikace se dělí na sociální podnik s posláním jako hlavní náplní činnosti, sociální podnik s podnikatelskou činností spojenou s posláním a sociální podnik s činností, která nesouvisí s posláním. Sociální podnik s posláním jako hlavní náplní činnosti je vytvořený, aby podporoval a rozvíjel plnění sociálních cílů. Často zaměstnávají osoby znevýhodněné na trhu práce. Příkladem jsou instituce nabízející samofinancování a často přebírají formu vnořených podniků. Druhým typem jsou sociální podniky s podnikatelskou činností spojenou s posláním, které mají propojené podnikání s posláním nebo s poskytovanými sociálními službami. Podnik používá majetek k vytváření sociálních hodnot v rámci programů a produkuje ekonomické hodnoty k financování sociálních nákladů nebo k úhradě provozních nákladů. Sociální podnik s podnikatelskou činností spojenou s posláním nejčastěji nabývá formu začleněného sociálního podniku. Formou tohoto typu sociálního podniku je komercializace sociálních služeb, kam patří organizace, které se zabývají službami pro rodinu, kdy organizace poskytuje dětem z rodin s nízkými příjmy jídlo zdarma a začne využívat svoji kuchyni k podnikání v oblasti cateringu. Další formou je rozšíření

z <https://www.esfcr.cz/documents/21802/6529653/p%C5%99%C3%ADloha+%C4%8D.+2+sada+rozpozn%C3%A1vac%C3%ADch+znak%C5%AF+integra%C4%8Dn%C3%ADho+soci%C3%A1ln%C3%ADho+podniku.pdf/afc25e0d-1f3d-485c-944b-2a7a77c7cfbc?t=1497275618057>, citováno 6.4.2018

66 Internetové stránky TESSEA ČR, z.s. [online], dostupné z <http://www.tessea.cz/tessea-o-nas/definice-a-principy-socialniho-podnikani>, citováno 6.4.2018

67 Rozpoznávací znaky environmentálního sociálního podniku (příloha č. 3) [online], dostupné z <https://www.esfcr.cz/vyzva-129-opz>, citováno 6.4.2018

podnikání, kam patří organizace pro ekonomický rozvoj žen. Organizace podporuje samostatně výdělečně činné matky poskytováním konzultací k provozu podnikání a rozšíří si své poslání otevřením sociálního podniku pro péči o děti, čímž umožní klientkám získat více času k podnikání. Posledním typem jsou sociální podniky s podnikatelskou činností, která nesouvisí s posláním. Podnikání nesouvisí s posláním organizace a nemá záměr podporovat poslání jinak, než ziskem příjmů pro sociální programy a provozní náklady. Tyto podniky fungují ve formě externího sociálního podniku.

U sociálních podniků začleněných dochází k prolínání obchodních aktivit a sociálních programů a mohou spolu sdílet náklady a majetek. Organizace vytváří sociální podniky jako mechanismus dotování, který má podpořit činnosti neziskových organizací a činnosti spojené s posláním. Začleněné sociální podniky rozšiřují poslání organizace, což organizaci umožní dosáhnout většího sociálního dopadu.

Shodné sociální programy a obchodní aktivity mají sociální podniky vnořené. Jsou vytvářeny pro programové účely, aktivity podniku jsou vnořené v provozních činnostech a sociálních programech a jsou spojené s činnostmi, které vedou k dosažení poslání. Sociální programy jsou samofinancovatelné prostřednictvím činnosti podniku. Z důvodu zaměření na poslání je nutné zvolit vhodnou právní formu, nejčastěji jsou tyto sociální podniky zakládány jako neziskové organizace, aby nedocházelo k odchýlkám od poslání.

Externí sociální podniky mají odlišné sociální programy než jsou jejich obchodní aktivity. Externí sociální podniky jsou zakládány, aby financovaly sociální služby, případně provozní náklady. Podnikatelské činnosti zajišťují financování sociálních programů a jsou provozovány mimo provozní činnosti organizace. Mezi podnikatelskými činnostmi a sociálními programy je podpůrný vztah, který poskytuje zdroj financí na činnosti neziskové organizace. Externí sociální podnik vytváří ekonomické hodnoty, aby podpořil vytváření sociálních hodnot⁶⁸.

68 Alter, Kim, *Typologie sociálních podniků* [online], dostupné z <http://docplayer.cz/1143571-Typologie-socialnich-podniku.html>, citováno 29.3.2018

3.2.3 *Legislativní ukotvení sociálního podnikání v České republice*

V České republice nejsou sociální ekonomika a sociální podnikání legislativně definovány nebo formálně ustaveny. Sociální podniky se odvozují od zákonů dle své právní formy, občanského zákoníku a zákona o obchodních korporacích. Většina sociálních podniků se nachází v právní formě s.r.o. nebo o.p.s., v menší míře jako družstevní právní formy.

Zákon o obchodních korporacích definuje specifickou právní formu- sociální družstvo. „Sociálním družstvem je družstvo, které soustavně vyvíjí obecně prospěšné činnosti směřující na podporu sociální soudržnosti za účelem pracovní a sociální integrace znevýhodněných osob do společnosti s přednostním uspokojováním místních potřeb a využíváním místních zdrojů podle místa sídla a působnosti sociálního družstva, zejména v oblasti vytváření pracovních příležitostí, sociálních služeb a zdravotní péče, vzdělávání, bydlení a trvale udržitelného rozvoje⁶⁹.“

Dalšími zákony, které se dotýkají sociálního podnikání jsou zákon o účetnictví a daňová legislativa, zákony upravující specifické oblasti podnikání, zákon o zaměstnanosti a zákon o veřejných zakázkách.

Zákon o zaměstnanosti se sociálními podniky zabývá nepřímo, kdy řeší podrobněji oblast chráněných pracovních míst a oblast zaměstnávání zdravotně postižených. Z pohledu sociálních podniků je v zákoně o zaměstnanosti ale nedostatek podpory pro další znevýhodněné skupiny, jako jsou etnické menšiny, lidé se závislostmi, po výkonu trestu, dlouhodobě nezaměstnaní a lidé bez domova. Zaměstnáváním zmíněných skupin osob znevýhodněných na trhu práce dochází k sociální inkluzi, ke snižování opakované kriminality, přispívání k omezení čerpání sociálních dávek, mobilizaci lidského kapitálu a jeho začlenění do výrobního procesu. Proto se objevuje snaha, aby se politika zaměstnanosti státu rozšířila o další skupiny osob a nebyla orientována pouze na zdravotně postižené. Kvůli současnému znění zákona o zaměstnanosti existuje převis sociálních podniků zaměřených na skupinu zdravotně postižených, ačkoliv se nejedná o největší skupinu osob znevýhodněných na trhu práce. V souvislosti se sociálním podnikáním by bylo určitě vhodné, aby došlo ke změně zákona o zaměstnanosti.

69 Zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) [online], dostupné z <https://zakonyprolidi.cz/cs/2012-90?text=z%C3%A1kon+o+obchodn%C3%ADch+korporac%C3%ADch>, citováno 29.3.2018

Posledním zákonem, který má vztah k sociálnímu podnikání je zákon o veřejných zakázkách. V zákoně je nepřímou uvedena možnost zvýhodnění integračních sociálních podniků, zvýhodněním zaměstnavatelů s více jak 50 % zaměstnanci se zdravotním postižením. Rozvoj zvýhodnění ve veřejných zakázkách by si sociální podnikatelé velmi přáli, protože nedostatek zakázek může sociální podniky ohrozit, ačkoliv jsou pro společnost přínosné, snižují náklady na integraci osob znevýhodněných na trhu práce a vytváří tržně neoceněné benefity^{70,71,72}.

V současnosti je zákon vymezující sociální podnikání připraven v paragrafovém znění. Na jeho přípravě se podíleli především Úřad vlády ČR, MPSV a již byl projednáván vládou.

Hlavní problémy, které bude zákon o sociálním podnikání objasňovat, jsou

- vymezení sociálního podnikání
- definování a vymezení statusu sociálního podniku a integračního sociálního podniku
- definice společensky prospěšné činnosti
- vymezení cílové skupiny sociálních podniků v návazných nařízeních vlády
- zákonem zřízena Rada vlády pro sociální ekonomiku a sociální podnikání
- stanovení mechanismu kontroly dodržování podmínek pro přiznání statusu sociálního podniku
- povinnost registrace sociálních podniků v rejstříku, který povede MPSV, pouze zaregistrované podniky budou moci používat označení sociální podnik
- MPSV bude správcem agendy a bude odpovídat za rozhodování o statusu sociálního podniku
- registrace pouze sociálních podniků s uzavřeným alespoň jedním účetním obdobím (podmínkou registrace je existence minimálně 12 měsíců před registrací)

70 Dohnalová, Marie, Průša, Ladislav a kolektiv. *Sociální ekonomika*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 176 s. ISBN 978-80-7357-573-1

71 Podklad pro koncepci politiky vlády vůči NNO do roku 2020, dostupné online na https://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/studie_vyskocil_pro_web.pdf, citováno 19.3.2018

72 Zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) [online], dostupné z <https://zakonyprolidi.cz/cs/2012-90?text=z%C3%A1kon+o+obchodn%C3%ADch+korporac%C3%ADch>, citováno 29.3.2018

- stanovení benefitů pro sociální podniky^{73,74}.

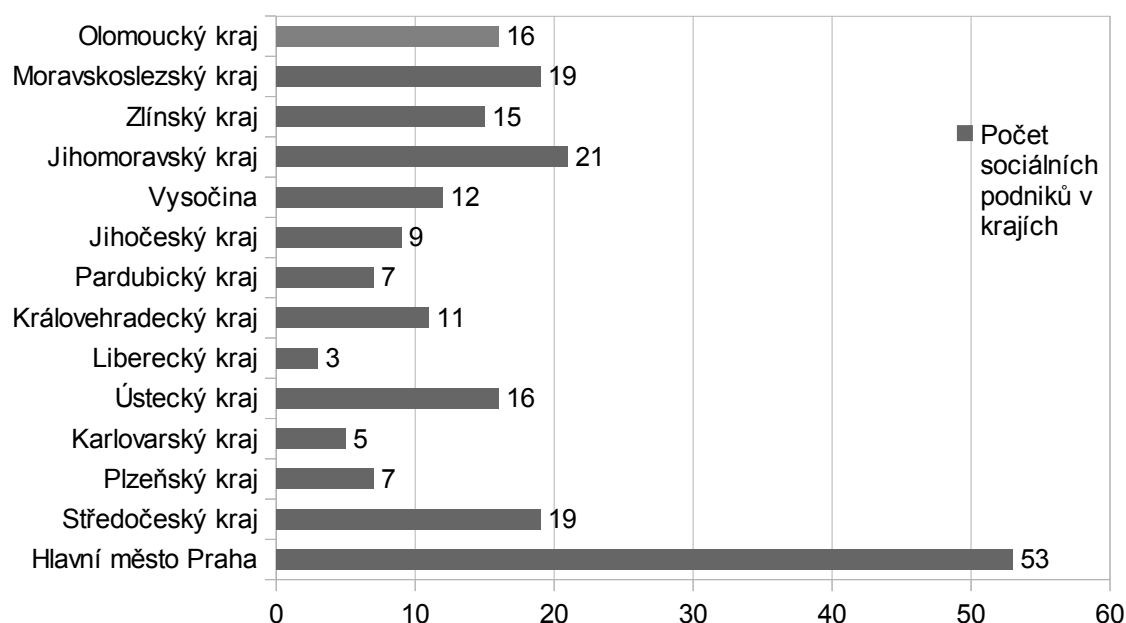
3.2.4 Organizace podporující sociální podnikání v České republice

V České republice působí několik organizací a dobrovolných sdružení založených za účelem podpory sociální ekonomiky a sociálního podnikání. Na oddělení zahraniční zaměstnanosti MPSV od roku 2017 do konce roku 2021 probíhá projekt Podpora sociálního podnikání v ČR. Projekt navazuje na předchozí projekt, který probíhal v letech 2012 - 2015 a zahájil činnost regionální síť konzultantů a expertů MPSV. V rámci projektu probíhá několik stěžejních aktivit. První z nich je odborné poradenství v regionech prostřednictvím sítě lokálních konzultantů, kteří poskytují konzultace v oblasti sociálního podnikání, sdílí praktické zkušenosti, poskytují informace k založení sociálního podniku a k podnikatelským záměrům, předávají kontakty na relevantní subjekty v regionu. Další aktivitou, která v rámci projektu probíhá je odborné poradenství prostřednictvím sítě expertů, kteří poskytují specializovanou poradenskou činnost v různých oblastech řízení organizace. Třetí aktivitou je možnost stáží v sociálních podnicích, jejichž cílem je zajištění přenosu informací o fungování sociálních podniků, zvýšení znalostí pro založení nebo řízení sociálních podniků a navazování kontaktů. V rámci projektu je provozován webový portál www.ceske-socialni-podnikani.cz, který je zdrojem informací pro sociální podniky i širokou veřejnost o sociálním podnikání a aktualitách v této oblasti, včetně aktuálně probíhajících výzev z Operačních programů Evropského sociálního fondu na podporu sociálních podniků nebo programů krajů nebo různých projektů, cen a startupů. Nedílnou součástí portálu je také adresář sociálních podniků, který aktuálně zaznamenává 213 sociálních podniků v České republice. Tato informace ale není bohužel přesná, protože databáze je vedena pouze na dobrovolném zaregistrování a není nijak centrálně koordinována. To je způsobeno i neexistující legislativou ošetřující sociální podnikání v České republice. V rámci připravovaného zákona se do budoucna počítá s povinnou registrací, a tím i s přesně

73 Odborný seminář na téma Sociální podnikání ve vztahu k veřejné správě pořádaný Klastrem sociálních inovací a podniků- SINEC z.s. v roce 2018- Magistrát města Ostravy dne 13.3.2018

74 Internetové stránky Komory sociálních podniků [online], dostupné z <http://www.komora-socialnich-podniku.cz/socialni-podnikani/navrh-zakona-o-socialnim-podnikani/>, citováno 23.4.2018

známým počtem sociálních podniků^{75,76}.

Ilustrace 1: Počet sociálních podniků zaregistrovaných na www.ceske-socialni-podnikani.cz

Komora sociálních podniků a společensky odpovědných organizací je zájmové sdružení právnických osob, které vzniklo v roce 2014 a zastřešuje sociální ekonomiku, sociální podnikání a sociální inovace. Tato instituce spolupracuje s veřejnou správou, státními institucemi, vzdělávacími institucemi, neziskovým i komerčním prostředím a spojuje odborníky v této oblasti. Komora sociálních podniků vyhledává, shromažďuje a zprostředkovává informace o sociálním podnikání, pořádá semináře, konference a další odborná setkání za účelem šíření odborných informací o sociálním podnikání, poskytuje v této oblasti poradenskou činnost nejen členům, ale i široké veřejnosti, která se o toto téma zajímá^{77,78}.

75 Internetové stránky českého sociálního podnikání [online], dostupný z <http://www.ceske-socialni-podnikani.cz/mpsv/2641-projekt-podpora-socialniho-podnikani-v-cr-pokracuje>, citováno 6.4.2018

76 Internetové stránky českého sociálního podnikání [online], dostupný z <http://www.ceske-socialni-podnikani.cz/socialni-podnikani/adresar-socialnich-podniku>, citováno 6.4.2018

77 Internetové stránky Komory sociálních podniků [online], dostupné z <http://www.komora-socialnich-podniku.cz/onas/>, citováno 23.4.2018

78 Internetové stránky Komory sociálních podniků [online], dostupné z <http://www.komora-socialnich-podniku.cz/onas/predmet-cinnosti-komory/>, citováno 23.4.2018

V Moravskoslezském kraji v roce 2013 vznikl Klastř sociálních inovací a podniků SINEC na podporu růstu sociální ekonomiky prostřednictvím rozvoje sociálních podniků, zvyšování zaměstnanosti sociálně a zdravotně znevýhodněných skupin obyvatel a stimulace sociálních inovací vycházejících z jejich potřeb a potřeb regionu. Klastř vznikl jako snaha fyzických a právnických osob angažujících se v sociální ekonomice podporovat aktivity v oblasti sociální ekonomiky, sociálních inovací a sociálního podnikání. Snahou klastru je zajišťovat informace pro sociální podniky, propojovat je navzájem a pomáhat jim. Klastř praktikuje také poradenskou činnost v oblasti vzniku a rozvoje sociálního podniku, zpracování strategických plánů podniku, projektových záměrů a podnikatelských plánů. Součástí aktivit je i vedení katalogu sociálních podniků v Moravskoslezském kraji, který je stejně jako na portále projektu Podpora sociálního podnikání v ČR veden na bázi dobrovolného členství. Na těchto dvou databázích lze vidět, že v současnosti není možné zjistit přesný a aktuální počet sociálních podniků, portál projektu uvádí 19 sociálních podniků, kdežto klastř SINEC eviduje 60 sociálních podniků a organizací v Moravskoslezském kraji^{79,80,81}.

V České republice působí Národní síť Místních akčních skupin České republiky, z. s., což je nezávislé společenství občanů, neziskových organizací, soukromé podnikatelské sféry a veřejné správy, která spolupracuje na rozvoji venkova, zemědělství a získávání finanční podpory z Evropské unie a z národních programů pro svůj region. Územní působnost místních akčních skupin je sledována, má 10 000 až 100 000 obyvatel a města s maximálně 25 000 obyvateli, přičemž jedna obec smí být v územní působnosti pouze jedné místní akční skupiny. K 17.3.2017 bylo evidováno 179 místních akčních skupin, z toho 16 v Olomouckém kraji. Místní akční skupiny pracují na základě metody LEADER, kdy by všechny nápady a náměty měly přicházet od místních subjektů a občanů a neměly by být řízeny krajskou, státní nebo evropskou politickou mocí. Jedním z nástrojů je také aktivní získávání a rozdělování dotačních prostředků. Aktuálně probíhá příjem žádostí o podporu z výzvy číslo 47 Operačního programu Zaměstnanost- Výzva pro MAS na podporu strategií

79 Internetové stránky Klastru sociálních inovací a podniků SINEC [online], dostupné z <https://www.klast-socialnich-podniku.cz/o-nas/>, citováno 5.4.2018

80 Internetové stránky Klastru sociálních inovací a podniků SINEC [online], dostupné z <https://www.klast-socialnich-podniku.cz/>, citováno 5.4.2018

81 Internetové stránky Klastru sociálních inovací a podniků SINEC [online], dostupné z <https://www.klast-socialnich-podniku.cz/clenove-klastu/>, citováno 5.4.2018

komunitně vedeného místního rozvoje. Cílem výzvy je zvýšení zapojení lokálních aktérů do řešení problémů nezaměstnanosti a sociálního začleňování ve venkovských oblastech. Součástí výzvy je pět podporovaných aktivit, přičemž jednou z nich je podpora vzniku nových sociálních podniků a rozvoj existujících podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání^{82,83}.

TESSEA ČR, z.s. je nestátní nezisková organizace, která vznikla v roce 2009 a jejímž cílem je přispívat k rozvoji sociálního podnikání v České republice s vazbou na činnost v regionech. Zastřešuje sociální podniky z celé České republiky, propojuje je, podporuje jejich zájmy a prezentuje je navenek. Současně jim a všem dalším zájemcům o téma podává aktuální informace o sociálním podnikání v České republice, i ve světě. Organizace vznikla v rámci projektu Tematická síť pro rozvoj sociální ekonomiky jako neformální názorová platforma sdružující jednotlivce, podnikatele, nestátní neziskové organizace, vysoké školy a další instituce, které spojoval zájem prosazovat sociální ekonomiku a sociální podnikání do povědomí veřejnosti⁸⁴.

82 Internetové stránky Národní sítě Místních akčních skupin České republiky, z.s. [online], dostupné z <http://nsmascr.cz/o-nas/mistni-akcni-skupiny/>, citováno 22.3.2018

83 Výzva pro MAS na podporu strategií komunitně vedeného místního rozvoje změna č. 3 platná od 1. 1. 2018 [online], dostupné z https://www.esfcr.cz/documents/21802/2524297/Vyzva_047_OPZ.pdf/acbfa374-e34a-42d7-8cd5-6ef95b23e889, citováno 6.4.2018

84 Internetové stránky TESSEA ČR, z.s [online], dostupné z <http://www.tessea.cz/tessea-o-nas/o-spolku-my-o-nas>, citováno 6.4.2018

4 Charakteristika a zhodnocení financování vybraných sociálních podniků v Olomouckém kraji

V současnosti provozuje svoji činnost v Olomouckém kraji 22 sociálních podniků. Co se týče předmětu podnikání nebo právní formy sociálních podniků, jedná se o velmi rozmanitou skupinu podniků, mezi kterými nelze v podstatě najít žádnou podobnost, a také jsou geograficky rozptýleny v rámci celého kraje. Nejvíce sociálních podniků je v Olomouckém kraji v oblastech s vysokou nezaměstnaností (Jesenicko), a také ve větších městech kraje (Olomouc, Prostějov, Přerov, Šumperk, Zábřeh). Jsou zde provozovány podniky, které jsou zcela závislé na veřejných prostředcích a bez nich by nebyly provozuschopné, na druhou stranu zde existují také podniky, pro které byla administrativní zátěž pro získávání peněžních prostředků z veřejných rozpočtů natolik velká, že se od nich naprosto oprostili a fungují zcela soběstačně, tomu tak je například u sociálního podniku Granites s.r.o., který sídlí v Žulové na Jesenicku.

4.1 Metodika průzkumu

V současnosti nelze najít žádný ucelený a kompletní seznam sociálních podniků v České republice. Jednou z příčin je neexistující legislativa, která by přesně definovala sociální podniky. V bakalářské práci byly sociální podniky vyhledány na internetové stránce <http://www.ceske-socialni-podnikani.cz/socialni-podnikani/adresar-socialnich-podniku>, kde jsou některé sociální podniky uvedeny, ale vzhledem k dobrovolné evidenci není uvedený seznam kompletní a aktuální. V současnosti je zde zaznamenáno 16 sociálních podniků, přičemž další sociální podniky, které nejsou v seznamu zmíněné, byly vyhledávány pomocí internetového prohlížeče na základě hesla „sociální podnik“. Následně byly nalezené sociální podniky vyhledány na internetových stránkách www.justice.cz, kde bylo kontrolováno, zda podniky stále provozují svoji činnost.

Pro praktickou část bakalářské práce byly z nalezených sociálních podniků vybrány a osloveny nejprve podniky, které si byly nejvíce podobné svojí podstatou. Kritériem pro výběr byla právní forma podniku, obdobná doba existence sociálního podniku na trhu a zaměstnávání stejné skupiny osob ohrožených na trhu práce. Bohužel vzhledem k malému množství podniků nebylo mnoho možností, které podniky oslovit a většina podniků neměla

o spolupráci zájem. Z tohoto důvodu bylo nutné kritérium výběru hodnocených podniků upravit a v práci jsou hodnoceny různé typy podniků, které se v kraji nachází.

4.2 *Hodnocené sociální podniky*

Pro bakalářskou práci bylo vybráno pět sociálních podniků způsobem, aby byly co nejvíce odlišné a mohly tak být prezentovány odlišnosti jednotlivých sociálních podniků. U všech hodnocených podniků bylo stanoveno jediné společné kritérium, a to existence sociálního podniku alespoň pět let. Dva hodnocené sociální podniky byly založeny jako ziskové, právní formou společnost s ručením omezeným a sociální družstvo. Další tři sociální podniky byly založeny jako neziskové společnosti, je uveden jeden podnik založený jako chráněná dílna a dva sociální podniky jsou právní formou spolky. Většina sociálních podniků je založena na zaměstnávání osob znevýhodněných na trhu práce, proto také čtyři sociální podniky uvedené v bakalářské práci zaměstnávají tyto osoby. Uvedené sociální podniky zaměstnávají osoby ze sociálně vyloučených osad (Romy), osoby závislé na návykových látkách a zdravotně postižené. Poslední sociální podnik není založený na zaměstnávání osob vyloučených na trhu práce, ale poskytuje služby pro zdravotně postižené osoby s cílem rozvíjet schopnosti a napomoci začlenit se do společnosti.

Údaje pro bakalářskou práci poskytly bohužel pouze tři z pěti vybraných sociálních podniků. Vzhledem ke specifitě sociálních podniků Zahrada 2000 z.s. a sociálního podniku Pro dotyk z.s. je v bakalářské práci uvedena alespoň jejich charakteristika a veřejně dostupné informace.

4.2.1 *VS Rychleby s.r.o.*

Integrační sociální podnik VS Rychleby s.r.o. je obchodní korporace, právní formou společnost s ručením omezeným, založená 13. srpna 2010. Jednatel firmy je Mgr. Miroslav Příbyl a tuto firmu zastupuje samostatně. Jediným společníkem je firma PVM Projekt s.r.o., která také složila 100 % základního kapitálu, který činí 200 000 Kč. Důvodem pro založení firmy VS Rychleby s.r.o. byl silně rostoucí trend na trhu s přírodními produkty a vize vyrábět kvalitní přírodní produkty. Hlavními produkty jsou tradiční bylinné sirupy, balené léčivé byliny a mošty. Odbyt je zajištěn přes vlastní podnikovou prodejnu

ve Velké Kraši u Jeseníku a v dalších menších obchodech. Firma získala regionální značku JESENÍKY originální produkt®, která garantuje zejména místní původ výrobku a vazbu na region Jeseníků, ale také jeho kvalitu a šetrnost k životnímu prostředí. Hlavní vizí konceptu produkce je uzavřený systém, který umožňuje hlídat kvalitu výroby a surovin a termíny dodávky. Tento systém se skládá ze sběru plodů a bylin vlastními zaměstnanci, sušení plodů a bylin ve vlastní automatické sušárně o rozloze 100 m², zpracování plodů a bylin v poloautomatickém provozu, prodeje ve vlastní podnikové prodejně včetně e-shopu a vlastních skladovacích prostor^{85,86}.

Sociální podnik VS Rychleby s.r.o. je financovaný převážně ze soukromých zdrojů za přispění veřejnými prostředky. V roce 2013 byly čerpány finanční prostředky z Evropského sociálního fondu prostřednictvím MPSV v rámci Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost, projekt Zpracování ovoce a bylin ve Velké Kraši, číslo projektu CZ.1.04/3.1.06/30.00128. V září 2017 byla ukončena udržitelnost, a tím byl ukončen i projekt co se týče mentoringu. V současnosti podnik využívá pouze příspěvků od ÚP ČR na společensky účelná pracovní místa. Z tohoto důvodu jsou každý rok takto podporovaná pracovní místa rušena a zakládána znovu, aby bylo možné tyto peněžní prostředky čerpat opakovaně. V roce 2017 získal sociální podnik ještě z ÚP ČR peněžní prostředky ve výši 216 000 Kč v rámci Regionálního cíleného programu hrazeného z prostředků Evropského sociálního fondu v rámci Operačního programu Zaměstnanost-odborná praxe do 30 let⁸⁷.

	2013	2014	2015	2016	2017
MPSV	1 099 395	0	0	0	0
ÚP ČR	140 118	253 280	574 694	485 409	420 000

Tabulka 3: Objem získaných peněžních prostředků v Kč z veřejných zdrojů v letech 2013 - 2017⁸⁸

85 Internetové stránky sociálního podniku VS Rychleby s.r.o. [online], dostupné z <http://vsrychleby.cz/profil>, citováno 7.4.2018

86 Výpis z obchodního rejstříku [online], dostupné z <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=250845&typ=PLATNY>, citováno 7.4.2018

87 Integrovaný portál MPSV, informace o příspěvcích APZ [online], dostupné z <http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/olk/prispapz/>, citováno 7.4.2018

88 Integrovaný portál MPSV, informace o příspěvcích APZ [online], dostupné z <http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/olk/prispapz/>, citováno 7.4.2018

V roce 2011 získala firma VS Rychleby s.r.o. dvě dotace z Evropského sociálního fondu. První podporu firma získala z Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost, jejímž cílem bylo vytvořit 5 nových pracovních míst, na která byly přijaty osoby z cílové skupiny v minimálním počtu 60 %. Celkové peněžní prostředky získané z Evropského sociálního fondu činily 1 939 702 Kč, a k tomu byly získány národní finanční prostředky ve výši 342 300 Kč. Druhou podporu podnik získal z Integrovaného Operačního programu, kde bylo cílem podpořit novou podnikatelskou aktivitu. Předmětem projektu byl nákup nemovitostí a technologií pro sušení bylin, ovoce, moštování ovoce a jejich další zpracování. Z Evropského sociálního fondu podnik získal 1 740 619 Kč, z národních veřejných prostředků 307 169 Kč a částka 227 532 Kč byla financována ze soukromých zdrojů^{89,90}.

V současném programovém období 2014 - 2020 žádal podnik VS Rychleby s.r.o. o dotaci z Operačního programu Zaměstnanost, výzva číslo 42, Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám, a výzva číslo 129, Podpora sociálního podnikání. Obě žádosti byly i přes několikanásobné odvolání a žádost o přezkum zamítnuty. V Příloze 1 je uveden výsledek žádosti o přezkoumání zamítnutí výzvy číslo 129.

Sociální podnik VS Rychleby s.r.o. sídlí ve Velké Kraši na Jesenicku, což je oblast s vysokou nezaměstnaností v porovnání s ostatními lokalitami v České republice. VS Rychleby s.r.o. je podnik, který sídlí ve vyloučené lokalitě a zaměstnává osoby ze sociálně vyloučených osad, konkrétně Romy. Jejich věková struktura je značně rozmanitá, od 17 do 50 let, mnohdy se jedná o první zaměstnání těchto osob. Co se týče vzdělání, tak nemají buď žádné nebo maximálně základní vzdělání. Kvůli špatným pracovním návykům a nízké úrovni vzdělání nevydrží na dané pozici dlouhodobě, proto je na těchto pozicích vysoký obrát zaměstnanců.

89 Internetové stránky Regionálního informačního servisu, Projekty EU [online], dostupné z <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/projekty-eu/detail?Id=97259>, citováno 7.4.2018

90 Internetové stránky Regionálního informačního servisu, Projekty EU [online], dostupné z <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/projekty-eu/detail?Id=95951>, citováno 7.4.2018

	2013	2014	2015	2016	2017
Počet zaměstnanců přepočítaný na plný úvazek	5	5	6	5	4
Z celku počet zaměstnanců ze skupin ohrožených na trhu práce	3	4	4	4	3
Počet vytvořených nových pracovních míst	3	4	4	4	3
Počet zaniklých pracovních míst	3	4	4	4	3

Tabulka 4: Počet zaměstnanců v sociálním podniku VS Rychleby s.r.o. v letech 2013 - 2017

Zhodnocením finančních výkazů podniku a porovnáním výsledků hospodaření v časové řadě lze vidět, že podnik nepatří mezi prosperující podniky s vidinou rozšiřování výroby nebo vytváření nových pracovních míst. Kladný výsledek hospodaření v roce 2017 je způsoben prodejem dlouhodobého majetku a materiálu, nikoliv obratem v provozu. V současnosti je výroba částečně omezena a podnik je stále v provozu především díky finančním prostředkům z ÚP ČR. To je také hlavním důvodem, proč celkový počet zaměstnanců klesá a veškerá pracovní místa, na která jsou získávány prostředky z ÚP ČR, jsou každý rok rušena a vytvářena znovu. Bez této podpory by podnik nebyl provozuschopný.

	2013	2014	2015	2016	2017
Výsledek hospodaření před zdaněním	-394	-518	-310	-278	423

Tabulka 5: Výsledek hospodaření podniku VS Rychleby s.r.o. v letech 2013 - 2017 v celých tis. Kč⁹¹

Ačkoliv je podnik VS Rychleby s.r.o. každý rok schopen vydělat minimálně z 50 % na provoz a každý rok také splňuje podmínku udržitelnosti, přesto je v hodnocení MPSV hodnocen jako neúspěšný. Dle mého názoru by tento typ podniku měl být podporován více z veřejných prostředků, obzvláště pokud se vyskytuje ve vyloučených lokalitách. Jednou z možností je navýšení současných příspěvků z ÚP ČR na společensky účelná pracovní místa, případně rekvalifikační či jiné kurzy, které by zvýšily schopnosti a znalosti

⁹¹ Výpis z obchodního rejstříku [online], dostupné z <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-firma?subjektId=250845>, citováno 23.4.2018

zaměstnanců.

4.2.2 Sociální družstvo Stabilita Olomouc

Sociální družstvo Stabilita Olomouc bylo založeno 27. srpna 2012 za účelem podnikání neziskové organizace P-centrum. V rámci organizační struktury má družstvo předsedu představenstva, PhDr. Dagmar Krutilovou, a dva místopředsedy, přičemž jedním z nich je P-centrum. Při založení byl vložen základní členský vklad 45 000 Kč, který byl financován ze soukromých zdrojů a základní kapitál činil 50 000 Kč^{92,93}.

P-centrum poskytuje od roku 1993 sociální služby v oblasti prevence, péče o rodiny s dětmi, poradenství, léčby a doléčování závislostí. Takto pomáhá lidem léčeným ze závislosti vrátit se do běžného způsobu života. V rámci P-centra je poskytována bezplatná anonymní poradna pro osoby s problémy s drogami, alkoholem a hazardními hrami, dále provozuje doléčovací centrum pro drogově závislé, rodinné centrum U Mloka poskytuje rodinné mediace pro ohrožené rodiny s dětmi s výchovnými a školními potížemi, centrum primární prevence poskytuje programy primární protidrogové prevence pro školy a v neposlední řadě provozuje sociální družstvo Stabilita Olomouc⁹⁴.

Sociální družstvo Stabilita Olomouc založilo v roce 2013 sociální podnik kavárnu Naše Café, ve které jsou zaměstnávány osoby po léčbě ze závislostí. V roce 2016 byla ke kavárně otevřena ještě dortovna Naše Café, ve které jsou vyráběny produkty pro kavárnu a také speciální potahované dorty na zakázku. Případný zisk těchto provozoven je vždy převeden na provoz P-centra. Obecně prospěšným cílem sociálního podniku je sociální rehabilitace poskytovaná prostřednictvím zaměstnávání osob se závislostí. Obě provozovny byly založeny především díky dotacím z Evropského sociálního fondu⁹⁵.

V roce 2012 podalo družstvo žádost o podporu vzniku kavárny ve výzvě číslo 30 financované z Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost Evropského sociálního fondu a z rozpočtu ČR. Cílem projektu CZ.1.04/3.1.06/30.00515, Sociální

92 Výpis z obchodního rejstříku [online], dostupné z <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=711669&typ=PLATNY>, citováno 23.4.2018

93 Internetové stránky Sociálního družstva Stabilita Olomouc [online], dostupné z <http://www.stabilita-olomouc.cz/index.html>, citováno 23.4.2018

94 Internetové stránky P-centra [online], dostupné z <http://www.p-centrum.cz/poslani/>, citováno 23.4.2018

95 Internetové stránky Sociálního podniku Naše Café [online], dostupné z <http://nasecafe.cz/kavarna>, citováno 23.4.2018

podnik, nekuřácko-abstinenční kavárna v Olomouci, byla prostřednictvím zaměstnání v sociálním podniku resocializace osob se závislostí na návykových látkách. Zaměstnanci získali pracovní návyky, naučili se komunikovat s kolegy, nadřízenými a dodavateli a získali tím schopnosti a dovednosti pro uplatnění na trhu práce, což přispělo ke stabilizaci života a k prevenci recidivy. Podstatou provozu kavárny byl provoz založený na dodržování standardů sociálního podnikání, obzvláště zaměstnávání minimálně 40 % a maximálně 55 % zaměstnanců z cílových skupin, dodržovat etické principy a zásady práce s cílovou skupinou osob se závislostí, zohledňovat potřeby zaměstnanců a vytvářet podmínky pro jejich adaptaci, přizpůsobovat pracovní podmínky a prostředí potřebám a možnostem zaměstnanců, usilovat o profesní rozvoj zaměstnanců, zvyšovat jejich dovednosti a schopnosti pro konkurenceschopnost na otevřeném trhu práce. Projekt probíhal od 1.5.2013 do 30.4.2015 a byly přiděleny peněžní prostředky v objemu celkem 3 047 465 Kč z rozpočtu EU a 537 788 Kč z národních veřejných prostředků⁹⁶.

V roce 2016 sociální družstvo otevřelo provozovnu dortovny a pro podpoření provozu úspěšně zažádalo o podporu z Operačního programu Zaměstnanost Evropského sociálního fondu z výzvy číslo 15 pro podporu sociálního podnikání. Cílem projektu číslo CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_015/0000654, Naše Café- výrobní, je vybudování a provoz nové výrobní stávajícího sociálního podniku. Kavárna Naše Café nemá prostory a zaměstnance k výrobě dortů, zákusků a dalšího sortimentu. Díky podpoře vznikla nová provozovna, která zaměstnává 4 osoby z cílové skupiny. Projekt probíhá od 1.6.2016 a v průběhu bude celkem vyplaceno 5 097 450 Kč z prostředků EU a 899 550 Kč z národních veřejných prostředků. Dotace z Evropského sociálního fondu jsou vypláceny průběžně během trvání projektu. Bohužel ale sociálním podnikem nebyly poskytnuty informace, jaké peněžní prostředky byly vyplaceny v jednotlivých letech, proto je v Tabulce 6 uvedena celková vyplacená částka spojená do let, kdy projekt probíhal.⁹⁷

Kromě prostředků z fondů Evropské unie využívá Sociální družstvo Stabilita Olomouc také prostředky od ÚP ČR na společensky účelná pracovní místa. V roce 2015 byla takto podpořena 3 pracovní místa a v roce 2016 1 pracovní místo⁹⁸.

96 Internetové stránky Regionálního informačního servisu, Projekty EU [online], dostupné z <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/projekty-eu/detail?Id=110198>, citováno 23.4.2018

97 Internetové stránky Regionálního informačního servisu, Projekty EU [online], dostupné z <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/projekty-eu/detail?Id=I9049489>, citováno 23.4.2018

98 Integrovaný portál MPSV, informace o příspěvcích APZ [online], dostupné

	2013	2014	2015	2016	2017
ÚP ČR	0	0	534 618	78 000	0
Dotace z ESF	3 047 564			5 097 450	

Tabulka 6: Objem získaných peněžních prostředků v Kč z veřejných zdrojů v letech 2013 - 2017⁹⁹

Sociální družstvo Stabilita Olomouc zaměstnává osoby léčené ze závislosti na návykových látkách. V současnosti je zde zaměstnáno 14 osob, přičemž přepočtením na plný úvazek celkem 10,1 úvazků. Zaměstnance tvoří hlavně mladí lidé, je zde zaměstnáno 9 osob do 30 let a 2 osoby do 40 let. Co se týče vzdělání, převažuje základní, které má 9 zaměstnanců, a učňovské vzdělání, které mají 2 osoby. Zbytek zaměstnanců jsou osoby nad 40 let a s vysokoškolským vzděláním. V letech 2013 a 2016 byla vytvořena nová pracovní místa, což souvisí s otevřením provozoven kavárny a dortovny.

	2013	2014	2015	2016	2017
Počet zaměstnanců přepočítaný na plný úvazek	6,5	6,5	6,5	10,1	10,1
Z celku počet zaměstnanců ze skupin ohrožených na trhu práce	4	4	5	9	9
Počet vytvořených nových pracovních míst	7	0	0	8	0
Počet zaniklých pracovních míst	0	0	0	0	0

Tabulka 7: Počet zaměstnanců v sociálním podniku Sociální družstvo Stabilita Olomouc v letech 2013 - 2017

S otevřením provozoven kavárny a dortovny také souvisí záporný výsledek hospodaření v letech 2013 a 2016. V letech 2014 a 2015 bylo Sociální družstvo Stabilita Olomouc v zisku, který byl převeden na provoz P-centra. Vzhledem k tomu, že družstvo využívá finančního poradce, musí daňové přiznání odevzdat do 2. července 2018, proto výsledek hospodaření za rok 2017 není v současnosti zpracovaný.

⁹⁹ z <http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/olk/prispapz/>, citováno 24.4.2018

⁹⁹ Integrovaný portál MPSV, informace o příspěvcích APZ [online], dostupné z <http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/olk/prispapz/>, citováno 24.4.2018

	2013	2014	2015	2016	2017
Výsledek hospodaření před zdaněním	-119	481	2	-256	-

Tabulka 8: Výsledek hospodaření podniku Sociální družstvo Stabilita Olomouc v letech 2013 - 2017 v celých tis. Kč¹⁰⁰

Sociální družstvo Stabilita Olomouc vybudovalo své provozovny především díky dotacím z Evropského sociálního fondu. Náklady každý rok znatelně převyšují výnosy z tržeb, proto by bez získaných dotací nebyl podnik provozuschopný. Například v roce 2016 činily tržby z prodeje 2 207 tisíc Kč, výkonová spotřeba 2 015 tisíc Kč a osobní náklady 1 980 tisíc Kč. Záporný výsledek hospodaření se zčásti vykompenzoval získanou dotací, která se ve výkazu zisků a ztrát projeví v položce Ostatní provozní výnosy, které činily 1 557 tisíc Kč. Z výsledků hospodaření je zřejmé, že po ukončení projektu z Evropského sociálního fondu bude sociální podnik stát před otázkou, jakým způsobem financovat provoz. Nejběžnější u sociálních podniků je získání prostředků na společensky účelná pracovní místa, případně by bylo možné přihlásit se do nějaké nadcházející výzvy na dotaci z Evropského sociálního fondu.

4.2.3 Senza družstvo, chráněná dílna

Senza družstvo, chráněná dílna bylo založeno 7. listopadu 2000 v Prostějově jako jedno z prvních sociálních družstev. Statutárním orgánem je představenstvo složené z předsedy, místopředsedy a tří členů představenstva. Předsedou představenstva je Mgr. Renata Čekalová. Při založení družstva byl vložen základní členský vklad 1 000 Kč a základní kapitál 56 000 Kč. Při svém založení bylo Senza družstvo financováno ze soukromých zdrojů¹⁰¹.

Senza družstvo provozuje tři pracoviště- vývařovnu s jídelnou, prádelnu a mandlovnu a univerzální dílnu. Dílna představuje největší část provozu, pracují zde tři čtvrtiny všech zaměstnanců a provádí se v ní jednoduché kompletační práce hlavně pro automobilový průmysl, kompletace dílů profesních batohů a zavazadel, zdravotnických pomůcek, výstupní

¹⁰⁰Výpis z obchodního rejstříku [online], dostupné z <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-firma?subjektId=711669>, citováno 23.4.2018

¹⁰¹Výpis z obchodního rejstříku [online], dostupné z <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=599820&typ=PLATNY>, citováno 24.4.2018

kontrola kvality plastových výlisků, balení a distribuce hotových výrobků a příprava polotovarů pro výrobu. Část výroby je zaměřena na služby jednotlivcům, malým, středním i větším firmám. Nákupem výrobků si zaměstnavatelé mohou splnit náhradní plnění, což je povinnost všech zaměstnavatelů, kteří zaměstnávají více než 25 zaměstnanců. Zaměstnavatelé jsou povinni zaměstnávat osoby se zdravotním postižením ve výši povinného podílu, který činí 4 % celkového počtu zaměstnanců. Tuto povinnost lze splnit zaměstnáváním v pracovním poměru, odebíráním výrobků nebo služeb od zaměstnavatelů, se kterými ÚP ČR uzavřel dohodu o uznání zaměstnavatele, zadáváním zakázek těmto zaměstnavatelům, odebíráním výrobků a služeb od osob se zdravotním postižením, které jsou osobami samostatně výdělečně činnými a nezaměstnávají žádné zaměstnance, zadáváním zakázek těmto osobám nebo odvodem do státního rozpočtu¹⁰².

Senza družstvo je chráněná dílna, která zaměstnává více jak 50 % osob se zdravotním postižením. Dle zákona o veřejných zakázkách získává každý rok peněžní prostředky z MPSV. Tyto prostředky jsou určeny převážně na mzdy zaměstnanců se zdravotním postižením, přičemž sociální podnik využívá zhruba 25 % zmíněných prostředků na pokrytí nákladů na provoz a 75 % využívá právě na mzdy zaměstnanců se zdravotním postižením. V roce 2014 Senza družstvo, chráněná dílna dále získalo od MPSV 240 000 Kč na vytvoření jednoho pracovního místa, které je od této doby stále obsazováno. V roce 2013 a 2015 získal sociální podnik peněžní prostředky od ÚP ČR na společensky účelná pracovní místa. O získání dotace z Evropského sociálního fondu sociální podnik nikdy nežádal.

	2013	2014	2015	2016	2017
MPSV	2 832 000	3 245 268	3 685 070	4 896 235	5 096 425
ÚP ČR	32 000	0	182 182	0	0

Tabulka 9: Objem získaných peněžních prostředků v Kč z veřejných zdrojů v letech 2013 - 2017¹⁰³,

¹⁰²Internetové stránky sociálního podniku Senza družstvo z.s. [online], dostupné z <http://www.senzapv.cz/index.php>, citováno 24.4.2018

¹⁰³Integrovaný portál MPSV, informace o příspěvcích APZ [online], dostupné z <http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/olk/prispapz/>, citováno 24.4.2018

Již od počátku existence bylo Senza družstvo vedeno se snahou vytvořit pracovní uplatnění osobám s vrozeným zdravotním postižením i osobám u nichž došlo ke změně pracovních schopností v průběhu života. V současnosti má družstvo od ÚP ČR 36 vyhrazených chráněných pracovních míst pro osoby se zdravotním postižením, přičemž celkem je v sociálním podniku zaměstnáno 42 osob se zdravotním postižením. Většina zaměstnanců patřila mezi dlouhodobě nezaměstnané se zkušenostmi s neúspěchem na trhu práce. Každý zaměstnanec má individuálně stanovenou pracovní náplň, je mu individuálně stanovena pracovní doba včetně režimu na pracovišti. Struktura zaměstnanců z hlediska věku a vzdělání není bohužel uvedena, protože nebyla sociálním podnikem dána k dispozici¹⁰⁴.

	2013	2014	2015	2016	2017
Počet zaměstnanců přepočítaný na plný úvazek	28	30	38	43	46
Z celku počet zaměstnanců ze skupin ohrožených na trhu práce	26	28	35	39	42
Počet vytvořených nových pracovních míst	0	1	0	0	0
Počet zaniklých pracovních míst	0	0	0	0	0

Tabulka 10: Počet zaměstnanců v sociálním podniku Senza družstvo, chráněná dílna v letech 2013 - 2017

Provoz Senza družstva, chráněné dílny je částečně hrazen z veřejných rozpočtů, konkrétně ze státního rozpočtu prostřednictvím MPSV. Takto získané peněžní prostředky tvoří zhruba jednu pětinu výnosů sociálního podniku a porovnáním s výsledkem hospodaření je zřejmé, že existence sociálního podniku je zcela závislá na příjmu zmíněných peněžních prostředků. Za rok 2017 ještě bohužel není výsledek hospodaření znám, protože sociální podnik využívá finančního poradce a termín podání daňového přiznání je 2. července 2018^{105,106}.

104Internetové stránky sociálního podniku Senza družstvo z.s. [online], dostupné z <http://www.senzapv.cz/index.php>, citováno 24.4.2018

105Výpis z obchodního rejstříku [online], dostupné z <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-firma?subjektId=599820>, citováno 24.4.2018

106Integrovaný portál MPSV, informace o příspěvcích APZ [online], dostupné z <http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/olk/prispapz/>, citováno 24.4.2018

	2013	2014	2015	2016	2017
Výsledek hospodaření před zdaněním	898	269	-55	981	-

Tabulka 11: Výsledek hospodaření podniku Senza družstvo, chránění dílny v letech 2013 - 2017 v celých tis. Kč¹⁰⁷

4.2.4 Zahrada 2000 z.s.

Zahrada 2000 z.s. je spolek, který byl založen v Jeseníku 11. května 1998. Cílem vzniku sociálního podniku byla pomoc a podpora osobám s duševním onemocněním prostřednictvím poskytování terénních a ambulantních sociálních služeb, zaměstnání, které zahrnuje odbornou přípravu na zaměstnání, pracovní a dluhové poradenství a podporu zaměstnávání na chráněném, podporovaném i volném trhu práce a prostřednictvím pořádání akreditovaných vzdělávacích a rekvalifikačních kurzů¹⁰⁸.

Sociální služby jsou určeny pro dospělé osoby s duševním onemocněním, které se ocitají v sociální izolaci a nejsou schopni běžného života a zaměstnání bez pomoci. Onemocnění nesmí být ale tak závažné, aby nebyli schopni trénovat pracovní činnosti a sociální dovednosti v jednotlivých dílnách a provozech. Spolek nabízí sociální rehabilitaci a sociálně terapeutické dílny, přičemž obě patří mezi registrované sociální služby. Zahrada 2000 z.s. je nestátní nezisková organizace, která se snaží o finanční nezávislost, ale zejména poskytování sociálních služeb je možné především díky dotacím ze státního rozpočtu na poskytování registrovaných sociálních služeb, příspěvku Olomouckého kraje, nadací, Evropského sociálního fondu, od soukromých dárců a okolo 2 % ročních nákladů přispívá Město Jeseník. V roce 2016 uspěl spolek ve dvou veřejných zakázkách zadáných Olomouckým krajem v rámci projektu Služby sociální prevence v Olomouckém kraji, jejímž cílem je zajistit sedm vybraných služeb sociální prevence. Vybrané sociální služby podporují cílové skupiny k sociálnímu začleňování. V rámci sociálních služeb je spolek Zahrada 2000 z.s. také úspěšným žadatelem dotací z Evropského sociálního fondu. V programovém období 2007 - 2013 byl spolek úspěšným žadatelem v sedmi různých projektech z Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost. Všechny tyto projekty probíhaly mezi roky 2011 - 2015 a bylo vyplaceno celkem 22 141 686 Kč jako příspěvek

¹⁰⁷Výpis z obchodního rejstříku [online], dostupné z <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-firma?subjektId=599820>, citováno 24.4.2018

¹⁰⁸Internetové stránky sociálního podniku Zahrada 2000 z.s. [online], dostupné z <http://www.zahrada2000.cz/>, citováno 24.4.2018

EU a 3 857 416 Kč z národních veřejných prostředků. V programovém období 2014 - 2020 byl spolek úspěšným žadatelem celkem v pěti různých projektech z Operačního programu Zaměstnanost, přičemž všechny projekty aktuálně stále probíhají a družstvo získalo celkem 23 926 406 Kč jako příspěvek EU a 3 713 373 Kč z národních veřejných prostředků. Všechny projekty se týkaly sociálních služeb a rozvojových aktivit. V rámci sociálního podniku nebyla zatím podána žádná žádost do projektu z Evropského sociálního fondu, sociální podnik pouze využívá nakoupené vybavení pro sociální služby po ukončení udržitelnosti. Z ÚP ČR byla většina prostředků vyplacena na společensky účelná pracovní místa hrazená z prostředků Evropského sociálního fondu v rámci národního individuálního projektu, pouze v roce 2014 byly vyplaceny prostředky na jiné činnosti, 129 710 Kč na veřejně prospěšné práce a 36 000 Kč na aktivizační pracovní příležitosti^{109,110,111,112}.

	2013	2014	2015	2016	2017
ÚP ČR	0	300 811	726 203	12 480	264 236

Tabulka 12: Objem získaných peněžních prostředků v Kč z ÚP ČR v letech 2013 - 2017¹¹³

Sociální podnik provozovaný v rámci družstva Zahrada 2000 z.s. čítá několik provozoven, ve kterých zaměstnává 42 osob se zdravotním postižením, kteří jsou zároveň bývalými klienty sociálních služeb spolku, pro které není snadné najít pracovní uplatnění. Mezi provozovny sociálního podniku patří šicí dílna, která zaměstnává 14 osob a věnuje se ručnímu a strojovému šití dětských hraček, doplňků do kuchyní a domácností a zakázkové výrobě pro obchodní partnery, prádelna a mandl, rukodělná řemeslná dílna a provozovna pro údržbu venkovních ploch a zeleně. Nákupem výrobků z podniku Zahrada 2000 z.s. si

¹⁰⁹Internetové stránky sociálního podniku Zahrada 2000 z.s. [online], dostupné z <http://www.zahrada2000.cz/socialni-sluzby/>, citováno 25.4.2018

¹¹⁰Internetové stránky sociálního podniku Zahrada 2000 z.s. [online], dostupné z http://www.zahrada2000.cz/storage/Anotace_IP_OK.gif, citováno 25.4.2018

¹¹¹Internetové stránky Regionálního informačního servisu, Projekty EU [online], dostupné z <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/projekty-eu?stranka=1&Zadatel=zahrada%202000>, citováno 25.4.2018

¹¹²Internetové stránky sociálního podniku Zahrada 2000 z.s. [online], dostupné z <http://www.zahrada2000.cz/socialni-sluzby/14-financovani-a-podpora.html>, citováno 25.4.2018

¹¹³Integrovaný portál MPSV, informace o příspěvcích APZ [online], dostupné z <http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/olk/prispapz/>, citováno 25.4.2018

zaměstnavatelé mohou splnit náhradní plnění^{114,115,116,117}.

Veřejně přístupné byly pouze výsledky hospodaření za roky 2014, 2015 a 2016. Bohužel ale vzhledem k sociálnímu podnikání nemají žádnou výpovědní hodnotu, protože je zde zahrnut celý spolek, včetně provozování registrovaných sociálních služeb. Vzhledem k faktu, že sociální podnik nebyl ochoten poskytnout žádné údaje o svém provozu, jsou v bakalářské práci uvedené pouze informace veřejně dostupné.

	2013	2014	2015	2016	2017
Výsledek hospodaření před zdaněním	0	-3 144	-454	-1 442	0

Tabulka 13: Výsledek hospodaření podniku Zahrada 2000 z.s. v letech 2013 - 2017 v celých tis. Kč¹¹⁸

Sociální podnik Zahrada 2000 z.s. poskytuje registrované sociální služby a zároveň provozuje sociální podnik. Tato kombinace podnikání je momentálně možná díky neexistující legislativě, která by blíže definovala podmínky sociálního podnikání. V případě schválení připravovaného zákona o sociálním podnikání by si spolek Zahrada 2000 z.s. musel vybrat z momentálně provozovaných činností pouze jednu a té se věnovat.

4.2.5 Pro dotyk, z.s.

Sociální podnik Pro dotyk, z.s. byl založen 2. srpna 2011 jako občanské sdružení, jehož cílem byla pomoc lidem se zdravotním postižením v rozvíjení jejich schopností a napomáhání jejich začlenění do společnosti prostřednictvím hiporehabilitace a canisterapie. Hiporehabilitace a canisterapie je poskytována pro jednotlivce i organizace,

114Zákon č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti [online], dostupný z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-435>, citováno 25.4.2018

115Internetové stránky sociálního podniku Zahrada 2000 z.s. [online], dostupné z <http://www.zahrada2000.cz/>, citováno 25.4.2018

116Internetové stránky sociálního podniku Zahrada 2000 z.s. [online], dostupné z <http://www.zahrada2000.cz/pro-verejnost/4-sici-dilna.html>, citováno 25.4.2018

117Internetové stránky sociálního podniku Zahrada 2000 z.s. [online], dostupné z <http://www.zahrada2000.cz/pro-verejnost/>, citováno 25.4.2018

118Výpis z obchodního rejstříku [online], dostupné z <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-firma?subjektId=780364>, citováno 24.4.2018

například pro ústavy, domovy důchodců, LDN, hospice a dětské domovy. V roce 2014 byla změněna právní forma spolku z důvodů účinnosti Občanského zákoníku. V témže roce byly i aktivity spolku rozšířeny o felinoterapii. Výbor spolku má jednoho předsedu, Michaelu Drozdovou a jednoho místopředsedu^{119,120}.

Většinu příjmů sociálního podniku tvoří dary, včetně peněžních prostředků z veřejných rozpočtů. V roce 2014 bylo z ÚP ČR získáno 103 128 Kč, které byly určeny na veřejně prospěšné práce. Identická částka byla vyplacena i v roce 2015, její účel byl ale jiný, byly vyplaceny na společensky účelná pracovní místa. V letech 2014 - 2015 získal spolek peněžní prostředky z Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost v rámci probíhajícího projektu Vzdělávejte se pro růst! V rámci programu byla zakládána pracovní místa veřejně prospěšných prací a v sociálním podniku Pro dotyk z.s. byl podpořen vznik jednoho pracovního místa částkou 90 000 Kč, přičemž 85 % bylo vyplaceno z Evropského sociálního fondu a 15 % ze státního rozpočtu ČR. Díky získaným peněžním prostředkům mohly v roce 2014 vzniknout dvě pracovní místa. Vzhledem k faktu, že sociální podnik od roku 2014 nepublikuje své výroční zprávy a nebyli ochotni je poskytnout, tak bohužel nejsou k dispozici další údaje týkající se spolku Pro dotyk z.s.^{121,122}.

	2013	2014	2015	2016	2017
ÚP ČR	0	103 128	103 128	0	0
Dotace z ESF	0	90 000		0	0

Tabulka 14: Objem získaných peněžních prostředků v Kč z veřejných zdrojů v letech 2013 - 2017^{123,124}

119Internetové stránky sociálního podniku Pro dotyk, z.s. [online], dostupné z <http://www.prodokyk.cz/>, citováno 24.4.2018

120Výpis z obchodního rejstříku [online], dostupné z <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=821184&typ=PLATNY>, citováno 24.4.2018

121Internetové stránky sociálního podniku Pro dotyk, z.s. [online], dostupné z <http://www.prodokyk.cz/Podpora-EU.html>, citováno 3.5.2018

122Internetové stránky sociálního podniku Pro dotyk, z.s. [online], dostupné z http://prodokyk.websnadno.cz/vyrocní_zpráva_2014.pdf, citováno 3.5.2018

123Integrovaný portál MPSV, informace o příspěvcích APZ [online], dostupné z <http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/olk/prispapz/>, citováno 3.5.2018

124Internetové stránky sociálního podniku Pro dotyk, z.s. [online], dostupné z <http://www.prodokyk.cz/Podpora-EU.html>, citováno 3.5.2018

5 Závěr

Cílem bakalářské práce bylo hodnocení vybraných sociálních podniků z hlediska financování činnosti z veřejných rozpočtů. Pro práci bylo vybráno pět sociálních podniků způsobem, aby se od sebe navzájem co nejvíce lišily a byla zřejmá různorodost sociálního podnikání.

Z hlediska výsledků hospodaření jsou zaznamenány výsledky tří sociálních podniků, u podniku Zahrada 2000 z.s. není možné výsledky hospodaření považovat za relevantní pro hodnocení, protože jsou uvedeny za celý spolek, který kromě sociálního podniku provozuje také registrované sociální služby. Sociální podnik VS Rychleby s.r.o. je podnik, který je dlouhodobě ve ztrátě, v současnosti omezuje vlastní výrobu a výhledově nevypadá, že by se situace měla změnit. Kladný výsledek hospodaření za rok 2017 je způsoben pouze prodejem dlouhodobého majetku. Další dva sociální podniky jsou naopak podniky, které jsou dlouhodobě stabilní. Sociální družstvo Stabilita Olomouc byla sice v roce 2016 také ve ztrátě, to bylo ale způsobeno rozšířením podniku o novou provozovnu dortovny a investicemi do tohoto rozšíření.

Existence všech hodnocených sociálních podniků je ale zcela závislá na peněžních prostředcích z veřejných rozpočtů. Pro podporu provozu sociálních podniků jsou využívány především prostředky z Evropského sociálního fondu, Operačního programu Zaměstnanost. Většina hodnocených sociálních podniků během své existence pro provoz nějakou dotaci získala nebo o ni alespoň žádala.

V bakalářské práci byl zjišťován počet zaměstnanců, jejich struktura a množství nově vytvořených a zaniklých pracovních míst během sledovaného období. Podle zákona o účetnictví jsou hodnocené sociální podniky dle počtu zaměstnanců mikro nebo malé účetní jednotky. Podpora pracovních míst je oblast sociálního podniku, ve které bylo získáno nejvíce peněžních prostředků z veřejných rozpočtů. Nejvíce využívané jsou peněžní prostředky z ÚP ČR vyplácené na společensky účelná pracovní místa. Pro sociální podnik VS Rychleby s.r.o. je to také jediný a existenčně nezbytný zdroj veřejných prostředků, proto jsou každý rok pracovní místa rušena a znovu zakládána, aby sociální podnik měl na dané peněžní prostředky každoročně nárok. Z ÚP ČR jsou dále vypláceny peněžní prostředky na veřejně prospěšné práce, aktivizační pracovní příležitost nebo v rámci regionálního programu z prostředků Evropského sociálního fondu. Specifikem

mezi hodnocenými sociálními podniky je Senza družstvo, chráněná dílna, které jako sociální podnik zaměstnávající z celkového počtu zaměstnanců více jak 50 % osob se zdravotním postižením, získává každoročně peněžní prostředky z MPSV, které jsou určené na pokrytí mzdových nákladů těchto zaměstnanců.

Další možností pro podniky je získání peněžních prostředků od obcí a krajů. Z hodnocených sociálních podniků získává peněžní prostředky pouze sociální podnik Zahrada 2000 z.s. od obce Jeseník.

V současnosti mají sociální podniky několik možností získání peněžních prostředků z veřejných rozpočtů, od obecních, krajských a státního, až po možnost získání prostředků z dotace z Evropského sociálního fondu. Všechny zmíněné nástroje jsou obecnými nástroji, o které může požádat jakýkoliv podnik, který splní kritéria pro vyplácení prostředků. Výhodnější postavení mají sociální podniky zaměstnávající osoby se zdravotním postižením, protože zde existuje například podpora z MPSV pro podniky zaměstnávající více jak 50 % zaměstnanců se zdravotním postižením.

Vzhledem k vysoké specifitě sociálních podniků chybí v České republice jakékoliv nástroje, které by sociální podniky podporovaly cíleně. Do budoucna v souvislosti se zavedením zákona o sociálním podnikání vznikne přesná definice a podmínky charakterizující sociální podniky a podle mého názoru by měly vzniknout i specifické nástroje podporující podniky, které definované podmínky splní. Především by měly být podporovány ze státního rozpočtu v návaznosti na krajské rozpočty, aby byly prostředky cíleně alokovány především do oblastí, kde je to nejvíce třeba, například do oblastí s vysokou nezaměstnaností, aby byl naplněn význam sociálního podnikání jako nástroje aktivní politiky zaměstnanosti. Vhodný by byl vznik podpory, která již existuje na základě zákona o veřejných zakázkách, upravené i pro podniky zaměstnávající osoby z dalších skupin ohrožených na trhu práce, případně jiné formy podpory pro vznik pracovních míst pro osoby ohrožené na trhu práce. Další možností podpory sociálního podnikání by mohl být také vznik cílených systémových dotací ze státního rozpočtu. Dotace ze státního rozpočtu by měly být poskytovány především z MPSV, případně z Ministerstva pro místní rozvoj a poskytovány by měly být na provoz sociálních podniků, například na zřízení či udržení pracovních míst, i jako investiční dotace pro zřízení či rozšíření stávajících sociálních podniků. Možnou podporou provozu sociálních podniků by mohla být také možnost rychlejšího odpisování dlouhodobého majetku nebo prominutí daně z příjmů

právníckých osob v prvních letech provozu sociálního podniku.

Systémová podpora specifická pro sociální podniky v současnosti již existuje, zatím ale pouze na úrovni dotací z Evropského sociálního fondu, z Operačního programu Zaměstnanost. Aktuálně probíhá výzva číslo 129, Podpora sociálního podnikání. Do budoucnosti by bylo určitě vhodné, aby obdobných výzev zacílených na sociální podniky bylo více.

Seznam použité literatury

Monografie

1. ANDERSON, Karen M. Social policy in the European Union. 5. vyd. London: Palgrave, 2015. 264 str. ISBN 978-0-230-22349-3.
2. Dohnalová, Marie, Průša, Ladislav a kolektiv. Sociální ekonomika. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 176 s. ISBN 978-80-7357-573-1
3. Dohnalová, Marie a kolektiv. Sociální ekonomika, sociální podnikání. Podnikání pro každého. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. 132 s. ISBN 978-80-7357-269-3
4. Halásková, Renáta. Politika zaměstnanosti. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2008. 152 s. ISBN 978-80-7368-522-5
5. Hunčová, Magdalena. Sociální ekonomika a sociální podnik. 1. vyd. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2007. 181 s. ISBN 978-80-7044-946-2
6. Jurečka, Václav a kolektiv. Makroekonomie. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013. 352 s. ISBN 978-80-247-4386
7. Jurečka, Václav. Mikroekonomie. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. 360 s. ISBN 978-80-247-3259-6
8. Kolibová, Helena a Kubicová, Alina. Trh práce a politika zaměstnanosti. 1. vyd. Frýdek-Místek: Kleinwächter, 2005. 233 s. ISBN 80-7248-321-8
9. Krebs, Vojtěch a kolektiv. Sociální politika. 3. vyd. Praha: nakladatelství Aspi a.s., 2005. 504 s. ISBN 80-7357-050-5
10. Kučerová, Vladimíra. Makroekonomie I. 1. vyd. Brno: CERM, 2013, 126 s. ISBN 978-80-214-4798-1
11. Mareš, Petr. Nezaměstnanost jako sociální problém. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1994, 151 s. ISBN 80-901424-9-4
12. Mészáros, Peter a tým. Sociální podnikání: 10 úspěšných příkladů z Evropy. 1. vyd. Praha: Nový Prostor, 2008. 264 str. ISBN 978-80-903990-1-3
13. Pavelka, Tomáš. Makroekonomie. 2. vyd. Slaný: Melandrium, 2007. 278 s. ISBN 978-80-86175-52-2
14. Soukup, Jindřich, Vít Pošta, Pavel Neset, Tomáš Pavelka a Jiří Dobrylovský. Makroekonomie, 2. vyd. Praha: Management Press, 2015. 520 s. ISBN 978-80-7261-219-2

15. Syrovátková, Jaroslava. Sociální podnikání. 1. vyd. Liberec: Vysokoškolský podnik Liberec, 2010. 117 s. ISBN 978-80-7372-683-6

Internetové zdroje

1. Alter, Kim, Typologie sociálních podniků [online], dostupné z <http://docplayer.cz/1143571-Typologie-socialnich-podniku.html>, citováno 29.3.2018
2. Beck, Vojtěch. Postavení sociálního podniku v České republice, The International Scientific Conference Inproforum, 2013 [online], dostupné z <http://ocs.ef.jcu.cz/index.php/inproforum/INP2013/paper/viewFile/288/269>, citováno 29.3.2018
3. Integrovaný portál MPSV [online], dostupné z http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/podpora_zamest, citováno 21.2.2018
4. Integrovaný portál MPSV, informace o příspěvcích APZ [online], dostupné z <http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/olk/prispapz/>, citováno 7.4.2018, 24.4.2018, 25.4.2018, 3.5.2018
5. Internetové stránky českého sociálního podnikání [online], dostupné z <http://www.ceske-socialni-podnikani.cz/socialni-podnikani/principy-a-definice>, citováno 6.4.2018
6. Internetové stránky Českého statistického úřadu [online], dostupné z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&skupId=426&z=T&f=TABULKA&katalog=30853&&pvo=ZAM01-C&&u=v413__VUZEMI__97__19&c=v3~8__RP2016&str=v467, citováno 26.4.2018
7. Internetové stránky Českého statistického úřadu, Obecná míra nezaměstnanosti v Olomouckém kraji [online], dostupné z <https://www.czso.cz/csu/xm/zamestnanost-xm>, citováno 7.5.2018
8. Internetové stránky Evropské komise [online], dostupné z https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights_cs, citováno 22.2.2018
9. Internetové stránky Evropské komise [online], dostupné z https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/framework/europe-2020-strategy_cs, citováno 6.4.2018

10. Internetové stránky Evropské unie [online], dostupné z https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/european-economic-social-committee_cs#%C4%8Dinnost, citováno 15.3.2018
11. Internetové stránky Klastru sociálních inovací a podniků SINEC [online], dostupné z <https://www.klastr-socialnich-podniku.cz/>, citováno 5.4.2018
12. Internetové stránky Klastru sociálních inovací a podniků SINEC [online], dostupné z <https://www.klastr-socialnich-podniku.cz/clenove-klastru/>, citováno 5.4.2018
13. Internetové stránky Klastru sociálních inovací a podniků SINEC [online], dostupné z <https://www.klastr-socialnich-podniku.cz/o-nas/>, citováno 5.4.2018
14. Internetové stránky Komory sociálních podniků [online], dostupné z <http://www.komora-socialnich-podniku.cz/socialni-podnikani/navrh-zakona-o-socialnim-podnikani/>, citováno 23.4.2018
15. Internetové stránky Komory sociálních podniků [online], dostupné z <http://www.komora-socialnich-podniku.cz/onas/>, citováno 23.4.2018
16. Internetové stránky Komory sociálních podniků [online], dostupné z <http://www.komora-socialnich-podniku.cz/onas/predmet-cinnosti-komory/>, citováno 23.4.2018
17. Internetové stránky MPSV, projekt Prostupné zaměstnávání v Olomouckém kraji [online], dostupné z https://portal.mpsv.cz/upcr/kp/olk/projekty_esf/v_realizaci/rip/prostupne_zamestnavani_v_olomouckem_kraji, citováno 6.5.2018
18. Internetové stránky Národní sítě Místních akčních skupin České republiky, z.s. [online], dostupné z <http://nsmascr.cz/o-nas/mistni-akcni-skupiny/>, citováno 22.3.2018
19. Internetové stránky P-centra [online], dostupné z <http://www.p-centrum.cz/poslani/>, citováno 23.4.2018
20. Internetové stránky Regionálního informačního servisu, Projekty EU [online], dostupné z <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/projekty-eu/detail?Id=95951>, citováno 7.4.2018
21. Internetové stránky Regionálního informačního servisu, Projekty EU [online], dostupné z <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/projekty-eu/detail?Id=97259>, citováno 7.4.2018
22. Internetové stránky Regionálního informačního servisu, Projekty EU [online], dostupné z <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/projekty-eu/detail?Id=110198>, citováno

23.4.2018

23. Internetové stránky Regionálního informačního servisu, Projekty EU [online], dostupné z <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/projekty-eu/detail?Id=I9049489>, citováno 23.4.2018
24. Internetové stránky Regionálního informačního servisu, Projekty EU [online], dostupné z <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/projekty-eu?stranka=1&Zadatel=zahrada%202000>, citováno 25.4.2018
25. Internetové stránky Social Economy Europe [online], dostupné z <http://www.socialeconomy.eu.org/social-economy>, citováno 15.3.2018
26. Internetové stránky Social Economy Europe [online], dostupné z <http://www.socialeconomy.eu.org/who-see>, citováno 15.3.2018
27. Internetové stránky sociálního podniku Naše Café [online], dostupné z <http://nasecafe.cz/kavarna>, citováno 23.4.2018
28. Internetové stránky sociálního podniku Pro dotyk, z.s. [online], dostupné z <http://www.prodotyky.cz/>, citováno 24.4.2018
29. Internetové stránky sociálního podniku Pro dotyk, z.s. [online], dostupné z <http://www.prodotyky.cz/Podpora-EU.html>, citováno 3.5.2018
30. Internetové stránky sociálního podniku Pro dotyk, z.s. [online], dostupné z http://prodotyky.websnadno.cz/vyrocní_zpráva_2014.pdf, citováno 3.5.2018
31. Internetové stránky sociálního podniku Senza družstvo z.s. [online], dostupné z <http://www.senzapv.cz/index.php>, citováno 24.4.2018
32. Internetové stránky Sociálního družstva Stabilita Olomouc [online], dostupné z <http://www.stabilita-olomouc.cz/index.html>, citováno 23.4.2018
33. Internetové stránky sociálního podniku VS Rychleby s.r.o. [online], dostupné z <http://vsrychleby.cz/profil>, citováno 7.4.2018
34. Internetové stránky sociálního podniku Zahrada 2000 z.s. [online], dostupné z <http://www.zahrada2000.cz/>, citováno 25.4.2018
35. Internetové stránky sociálního podniku Zahrada 2000 z.s. [online], dostupné z <http://www.zahrada2000.cz/pro-verejnost/4-sici-dilna.html>, citováno 25.4.2018
36. Internetové stránky sociálního podniku Zahrada 2000 z.s. [online], dostupné z <http://www.zahrada2000.cz/socialni-sluzby/14-financovani-a-podpora.html>, citováno 25.4.2018

37. Internetové stránky sociálního podniku Zahrada 2000 z.s. [online], dostupné z http://www.zahrada2000.cz/storage/Anotace_IP_OK.gif, citováno 25.4.2018
38. Internetové stránky TESSEA ČR, z.s [online], dostupné z <http://www.tessea.cz/tessea-o-nas/definice-a-principy-socialniho-podnikani>, citováno 6.4.2018
39. Internetové stránky TESSEA ČR, z.s [online], dostupné z <http://www.tessea.cz/tessea-o-nas/o-spolku-my-o-nas>, citováno 6.4.2018
40. Internetové stránky Tichý svět- chráněné pracoviště [online], dostupné z <http://www.365ops.cz/codelame/treninkova-pracovni-mista/>, citováno 6.5.2018
41. Podklad pro koncepci politiky vlády vůči NNO do roku 2020 Sociální podnikání [online], dostupné z https://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/studie_vyskocil_pro_web.pdf, citováno 19.3.2018
42. Rozpoznávací znaky environmentálního sociálního podniku (příloha č. 3) [online], dostupné z <https://www.esfcr.cz/vyzva-129-opz>, citováno 6.4.2018
43. Sada rozpoznávacích znaků pro integrační sociální podnik (WISE) [online], dostupné z <https://www.esfcr.cz/documents/21802/6529653/p%C5%99%C3%ADloha+%C4%8D.+2+sada+rozpozn%C3%A1vac%C3%ADch+znak%C5%AF+integra%C4%8Dn%C3%ADho+soci%C3%A1ln%C3%ADho+podniku.pdf/afc25e0d-1f3d-485c-944b-2a7a77c7cfbc?t=1497275618057>, citováno 6.4.2018
44. Sborník příspěvků 15. mezinárodní konference BEZ BARIÉR BEZ HRANIC® 2017 [online], dostupné z <https://www.ostranon.cz/wp-content/uploads/2017/10/sbornik.pdf>, citováno 26.4.2017
45. Výzva pro MAS na podporu strategií komunitně vedeného místního rozvoje změna č. 3 platná od 1. 1. 2018 [online], dostupné z https://www.esfcr.cz/documents/21802/2524297/Vyzva_047_OPZ.pdf/acbfa374-e34a-42d7-8cd5-6ef95b23e889, citováno 6.4.2018
46. Škrabal, Ivo. BEC - Podnikatelsko-zaměstnanecká družstva [online], dostupné z <https://www.kr-zlinsky.cz/docs/clanky/dokumenty/11209/3-skrabal-cpkp.pdf>, citováno 6.5.2018
47. Výpis z obchodního rejstříku [online], dostupné z <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=250845&typ=PLATNY>, citováno 7.4.2018
48. Výpis z obchodního rejstříku [online], dostupné z <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=599820&typ=PLATNY>, citováno 24.4.2018

49. Výpis z obchodního rejstříku [online], dostupné z <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=711669&typ=PLATNY>, citováno 23.4.2018
50. Výpis z obchodního rejstříku [online], dostupné z <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=821184&typ=PLATNY>, citováno 24.4.2018
51. Výpis z obchodního rejstříku [online], dostupné z <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-firma?subjektId=250845>, citováno 23.4.2018
52. Výpis z obchodního rejstříku [online], dostupné z <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-firma?subjektId=599820>, citováno 24.4.2018
53. Výpis z obchodního rejstříku [online], dostupné z <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-firma?subjektId=711669>, citováno 24.4.2018
54. Výpis z obchodního rejstříku [online], dostupné z <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-firma?subjektId=780364>, citováno 24.4.2018
55. Zákon č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti [online], dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-435>, citováno 9.2.2018 a 25.4.2018
56. Zákon č. 262/2006 Sb. Zákoník práce [online], dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-262#cast8>, citováno 21.2.2018
57. Zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) [online], dostupné z <https://zakonyprolidi.cz/cs/2012-90?text=z%C3%A1kon+o+obchodn%C3%ADch+korporac%C3%ADch>, citováno 29.3.2018

Seminář

1. Odborný seminář na téma Sociální podnikání ve vztahu k veřejné správě pořádaný Klastrem sociálních inovací a podniků- SINEC z.s. v roce 2018- Magistrát města Ostravy dne 13.3.2018

Seznam zkratek

APZ	aktivní politika zaměstnanosti
BEC	Business and Employment Co-operative Initiative
ČSÚ	Český statistický úřad
MAS	místní akční skupina
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
NNO	nestátní nezisková organizace
o.p.s.	obecně prospěšná společnost
OSVČ	osoba samostatně výdělečně činná
s.r.o.	s ručením omezeným
ÚP	Úřad práce
z.s.	zapsaný spolek

Prohlašuji, že

-jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;

-beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);

-souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;

-bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

-bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 11.5.2018

Fabiánková

PharmDr. Barbora Fabiánková

Seznam příloh

Příloha č. 1 - Vyrozumění o výsledku žádosti o přezkum, pro společnost VS Ryhleby s.r.o.

Příloha 1

Vyrozumění o výsledku žádosti o přezkum žádosti o podporu pro sociální podnik VS Rychleby s.r.o.

Dne 11.2.2018 byla Řídícímu orgánu Operačního programu Zaměstnanost doručena žádost o přezkum rozhodnutí o vyřazení žádosti o podporu s registračním číslem CZ.03.2.60/0.0/0.0/17_129/0008997, podané na základě výzvy číslo 129 z Evropského sociálního fondu. Žádost byla projednána Komisí pro přezkum rozhodnutí z fází hodnocení a výběru projektů Operačního programu Zaměstnanost a byla shledána nedůvodnou, proto nebude zařazena zpět do výběrového procesu.

Zdůvodnění rozhodnutí přezkumné komise

1. Cíle a konzistentnost (intervenční logika) projektu

V hodnocení je vytknuto:

- není dostatečně konkrétně zachycena změna situace podpořených osob- jedna aktivita v žádosti se věnuje problematice výběru osob, jejich zaškolení v základních odborných dovednostech v potravinářském provozu, otázkám mentorování a práci sociálního pracovníka jako poradce cílové skupině
- u nových produktů chybí informace o přesném složení, ze kterého by bylo možné odvodit cenu produktu a porovnání s cenami konkurentů
- není vysvětleno v čem bude spočívat tzv. prémiová řada čaje od stávající produkce
- nejsou uvedeny např. informace o koncentraci ovocné složky marmelád a není popsáno složení ostatních výrobků
- u smlouvy s Dallmayr a s pí. Pouskovou není objednané zboží v souladu s novými produkty, což má vliv na posouzení pravděpodobnosti dosažení plánovaných tržeb podniku, které nejsou dostatečně podložené, protože není uvedeno jakým způsobem byly stanoveny
- chybí uvedení konkurence a není popsáno, kde je očekáván alespoň pravděpodobný střet s konkurenčními produkty
- chybí segment zahrnující prodej přes e-shop
- jsou popsány dílčí činnosti, kterými hodlá zajišťovat další tržby podniku, které ale nejsou naceněné a nelze získat přehled o jejich rentabilitě

Vyjádření přezkumné komise

Hodnotící kritérium Cíle a konzistentnost projektu je pro potřeby projektů zaměřených

na sociální podnikání širší, zahrnuje hodnocení cílů a intervenční logiky, ale i hodnocení konkurenceschopnosti, srozumitelnosti předmětu podnikání, obchodní strategie a předpokladů udržitelnosti. Pro hodnocení je rozhodující hlavní otázka a jednotlivé podotázky jsou pouze návodné a mají hodnotiteli pouze upřesnit, co je myšleno hlavní otázkou. Některé podotázky mohou být vnímány jako více závažné, některé pouze jako doplňkové. Cíle nebyly hodnoceny jako nedostatečné, jako nedostatečné bylo definováno celé hodnotící kritérium.

2. Efektivita projektu, rozpočet

V hodnocení je vytknuto:

- ve finančním plánu je popsána dílčí kalkulace na jednotlivé produkty, ale nevymezuje surovinové náklady (především u ovocných marmelád, povidel a kompotů)
- chybí surovinové složení u produktů pesta a jeřabinových produktů
- jednotlivé suroviny budou vykupovány od místních dodavatelů, ale není nijak blíže specifikováno, takže není zřejmé, jak bude výkup organizován, jaká bude cenová politika a podobně
- tržby za nové výrobky nejsou z tohoto důvodu transparentně popsány
- je poukázáno, že v rámci mimosezónní produkce bude generovat přibližně 3 500 kusů výrobků, přičemž veškeré suroviny budou pocházet z místních zdrojů, ale není uvedeno, jak bude množství měsíční produkce pokryto z místních zdrojů
- chybí alespoň obecnější popis automobilu, který má být zakoupen

Vyjádření přezkumné komise

Hodnotící kritérium Efektivita projektu, rozpočet obsahuje pro potřeby projektů na sociální podnikání hodnocení rozpočtu projektu a, hodnocení finančního plánu. Vzhledem k závažnosti nedostatků byl přidělen vylučovací deskriptor.

Závěr: Žadatel neprokázal nesoulad posouzení splnění podmínek vyhlášovatele výzvy s platnými právními a metodickými postupy a neuvedl objektivní rozpor v posouzení.

Proti tomuto rozhodnutí o žádosti o přezkum není přípustný opravný prostředek. Na rozhodnutí se nevztahují obecné předpisy o správním řízení a je vyloučeno soudní přezkoumání.